

Xi Jinping a világ legnagyobb hatalmú politikusa

Xi Jinpingnek, a kommunista Kína diktátorának ma nagyobb tekintélye van a világon, mint Trump amerikai elnöknek. A vele való tárgyalás nem kis tapasztalatot, óvatosságot és ravasszágot igényel. Az egymást követő amerikai elnökök a következők sorrendben néztek szembe kínai partnerükkel:

Richard Nixon – Mao Zedong; Jimmy Carter – Deng Xiaoping; Bill Clinton – Jiang Zemin; Barack Obama és Donald Trump – Xi Jinping.

Az egymást követő amerikai elnökök kedvező kihívást jelentő véleménnyel nyilatkoztak kínai partnereikről. Ezek a vélemények sorrendben a következők voltak: Nixon: 'Mao írásai megváltoztatták a világot.' – Carter: Deng Xiaoping: 'Okos, intelligens, nyílt, bátor, magabiztos és barátságos' partner volt. – Clinton Kína akkori elnökét, Jang Zenint 'Jövőbelátó, rendkívüli intelligenciával megáldott' egyéniségnek tartotta. – Trump, a Washington Post nyilatkozata szerint, Kína jelenlegi elnökét, Xi Jinpinget a legnagyobb hatalmat képviselő állami vezetőnek tekinti, akit Kína az utolsó évszázadban fel tudott mutatni. Számos külföldi útján a nemzetközi barátság és logikus gondolkodás emberének tartja egy zavaros világban. Trump szerepének és nyilatkozatainak hiányosságait ezt a szerepét megkönnyítették. Januárban, Davosban, a nemzetközi diplomácia elitje előtt azt fogadta, hogy a globalizációnak, a szabad kereskedelemnek és a párizsi klíma-egyezménynek marad a bajnoka. Hallgatósága örömmel és megkönnyebbüléssel vette tudomásul, hogy legalább egy világhatalom vezetője hajlandó kiállni ezért.

Ha Trump nem mutatja ezt a készséget, Xi szavai nagyon is hihetőek, mert ma Kína rendelkezik a legnagyobb külföldi dollártőkével,

amit a világ legkülönbözőbb részein fektetnek be vasutak, utak, kikötők, erőművek és más hatalmas infrastrukturális létesítmények építésére. Ehhez hasonlóan Amerika lényegesen kisebb mértékben Nyugat-Európában teremtett a Marshall tervvel.

Kína eddig páratlan katonai terjeszkedést is elért: katonai bázisok építését Afrikában, Dzsibutiában. Az orosz haditengerészettel közösen gyakorlatoztak a Balti tengeren júliusban. Kína hangsúlyozta, hogy sohasem szállna meg más államot, hogy akarát rákényszerítse azokra. (Hivatalosan ők Tajvant nem tekintik külön államnak, hanem Kína részének.) Külföldi bázisok építése csakis békés, kalózellenes és emberbaráti célokat szolgál. Kína tengeren létesített mesterséges szigeteket csak katonai kifizetőpályákként használ, amelyek mind védelmi célokat szolgálnak. *Az emberjogi helyzet rosszabb lett Kínában, mint előbb, más államok vezetői ezt egyetlen panaszszó nélkül vették tudomásul. A Xi elődje, Ho Jintao alatti reformok tíz évét a liberálisok siratták. Ebből a 10 évből most 20 év lett és semmi jele annak, hogy hatalmától megválna 2022-ben, mikor ez esedékes lenne.*

Xi ugyan gondolhatja, hogy 1,4 milliárd kínai feletti uralom egy ember kezében az új kínai politika normája. De ez nem normális, sőt veszélyes. Gondoljunk csak a Mao alatti „kínai kulturális forradalom” káoszára, a legalább 40 millió áldozatra és a bizonytalanságra. Különösen veszélyes helyzet ez most, hogy Amerika meghátrálása politikai légüres teret fog eredményezni a kínai diktatúrával és az amerikai koalíciós politikával.

DR. TÁPAY MIKLÓS

The Economist: 2017. okt. 14. The World Most Powerful Men, 11. page.

Kereskedelmi óriás – a Visegrádi Négyek

2017. október 24-én "Ostmitteleuropa stellt China in Schatten. Die Visegrád-Gruppe ist Deutschland wichtigster Handelspartner" címmel figyelemreméltó cikk jelent meg a Frankfurter Allgemeine Zeitungban (FAZ).

A német Statisztikai Hivatal közleménye szerint az ország külkereskedelme (export-import) 2016-ban a visegrádi országokkal 257 milliárd eurót tett ki – többet, mint Kínával (170), Franciaországgal (167) vagy az Egyesült Államokkal (165). Érdemes megemlíteni, hogy Lengyelország a német külkereskedelemben a hetedik, Csehország a tizedik, Magyarország a tizenegyedik, míg Szlovákia a tizenharmadik helyen áll. Tehát a Visegrádi Négyek a Németországgal való külkereskedelemben együttesen túlszárnyalták a világ összes más országát.

Ausztria esetében az export-import-energia a 90 mrd. euróval fölényesen vezető Németország mögött világít: „Visegrádia” az osztrák külkereskedelmi ranglistán második 31,5 mrd. euróval, messze maga mögött hagyva Olaszországot (16,8), Svájcot (14,3), az Egyesült Államokat (13,7) és Kínát (11,3). Egyenként Csehország a hatodik helyen áll. Magyarország, Lengyelország és Szlovákia nyolcadik, kilencedik és tizedik.

A Visegrádi Négyek előretörésének egyik oka az, hogy Közép-Kelet-Európában a bruttó nemzeti jövedelem gyorsabban nő, mint az EU többi országában. A német vállalatok

kapcsolatai ezekkel az országokkal egyre szorosabbá válnak, ami növeli gazdasági jelentőségüket. A Visegrádi Négyekhez irányuló német beruházások összesen 59 mrd. euróra rúgnak. Ebből Lengyelországra 28 mrd. euró esik, míg Magyarországon a német beruházások 16 mrd. eurót értek el. Az utóbbi években a Közép-Kelet-Európai EU-államokból viszonylag sok munkavállaló érkezett Németországba, így 366 ezer lengyel és 94 ezer magyar dolgozik itt.

A Visegrádi Csoport nem csak gazdaságilag, de politikailag is egyre jelentősebbé válik. Csehországban október végén a szlovák-magyar származású Andrej Babiš nyerte meg a választásokat. A FAZ szerint ez nem fog problémát okozni, mert Babiš ugyan nem akarja az euró bevezetését, megválasztása után mégis az EU mellett foglalt állást. Szlovákia a vitatható koalíciós kormánya ellenére szilárd tagja az Euró-zónának.

Ausztriai választási eredmény egy kis kerülővel ugyancsak megerősítheti a Visegrádi Négyek pozícióját az EU-n belül. Az eddig a szociáldemokratákkal kormányzó Osztrák Néppárt (ÖVP) a 31 éves Sebastian Kurz vezetésével ugyanis nagy valószínűséggel a Szabadságpárttal (FPÖ) lép koalícióra. Akkor várható, hogy Ausztria és Magyarország viszonya megjavul.

HARSAY GYÖRGY/M. P.

Választások után – kormányalakítás előtt

Több mint egy hónappal a 2017. október 15-én lezajlott választások után nem okvetlen időszzerű az eredmények idézése, a parlamenti többség, különösképpen a kétharmados arány tekintetében azonban nem árt röviden idézni annál a kérdésnél, vajon értelmes és eredményes szavazásokra lehet-e számítani, vagy pedig fennáll a stagnáció lehetősége, ami béníthatja a kormány- várományos pártok munkáját?

Mindenekelőtt feltehető a kérdés, vajon érdem szerint oszlanak-e meg a szavazatok, azoknak megfelelően a mandátumok a parlamentben? A 80 százalékos részvétél ugyan magasabb volt a legutóbbi (2013-as) választásokénál, de idézzük emlékeztetőbe a 2002-it, amikor is a választó polgárok 81,3%-a élt szavazati jogával. Ez pedig azt jelenti, hogy a gyakran hangoztatott kiábrándulás a politikában nem egészen helytálló. Inkább a pártokhoz viszonyulás tekintetében mutatkozott ez meg némileg az elért eredmények alapján, különösen a már Szociáldemokrata Párt és a Néppárt hagyományos együttműködésének tekintetében. Az „együtt”-re hangsúlyosan kell utalni, hiszen éppen ennek hiánya eredményezte egyrészt az előrehozott választásokat, másrészt a pártmezőnyben bekövetkezett eltolódásokat. A Zöldek kiesése külön elemzést igényelne, mégsem érdemes ehelyütt kitérni erre. A Szociáldemokrata Párt végül is önmagában véve enyhén megsúzza, hiszen lényegében változatlan eredményt ért el, csupán annyi történt, hogy második helyre került. Ez a lecsúszás legfeljebb azoknak okozott csalódást, akik továbbra is elsőként szerették volna megszabni a lépést.

A lecsúszás várhatóan a Néppártot is sújtotta volna, ha csak – egészen szokatlan módon – nem sikerült volna a radikális változás a pártvezetésben Sebastian Kurczal az élen. Tulajdonképpen az ő személye körül sűrűsödtek a csalódások, de egyúttal a remélhetőleg nem megalapozatlan várakozások jelei. Hans-Christian Strache pártja, az FPÖ tulajdonképpen a szociáldemokraták, s legutóbb a zöldek táborában történt „kalózkodás” következtében került a szociáldemokraták sarkába, hiszen – a korábbi ideológiai terheltségtől szabadultan – olyan kérdéseket vetett fel, ami a szociáldemokratáknak volt, vagy lett

volna sajátja. Említésre méltó a NEOS párt is, ugyanis 10 mandátummal a mindenkori szavazásoknál a mérleg nyelvét jelentheti, annak ellenére, hogy a Kurz–Strache koalíciós tárgyalásokba bocsátkozott kettősnek meglenne a parlamenti többsége, ellenben a várható kérdések eldöntésében sohasem zárható ki a kétharmados többség követelménye. Ehhez persze szükséges lenne a csapdába került Pilz is, hiszen 8 mandátuma nem csekély első nekifutásra (habár nem tudható, meddig és hogyan áll fenn ez a csoportosulás). Azaz mégsem, hiszen egységes szavazás esetén 61, a 183 képviselői összetételben Kurz–Strache mandátummal éppen meglenne a kétharmad, azonban előfordulhat, hogy a két párt küldöttei nem szavaznak hiánytalanul valamelyik kérdésben. Matthias Strolz, a NEOS elnöke ismételt együttműködést helyezett kilátásba, kérdés csupán, a kormány, vagy az ellenzék oldalán?

A dolgok jelenlegi állásában mégsem egészen ajánlatos túlságosan előre osonni. Sebastian Kurz és Hans-Peter Strache komolyan gondolják ugyan a közös kormányzást, de még nagyon az elején tartanak, és nem lehet tudni – valószínűleg ők sem tudják még – végül is mint kormány együtt lépnek-e színre. Ha ez netán nem következne be, előről kezdődhet a játszma, amiben minden ellenzéki elhatározás ellenére csakis a Szociáldemokrata Párt jöhet számításba, természetesen koalíciós partnerrel. És itt már kizárólag spekulációval lehet kikövetkeztetni, ki lesz a másik fél. Mivel az FPÖ vonatkozásában szociáldemokrata oldalon még mindig többségben vannak, akik ezt elutasítják, maradna a régi kettős, csak hogy ez az összetétel már nagyon megkopott, Christian Kern és Sebastian Kurz meg különben is ismételt bebizonyították, mennyire tehetetlenek egymással, ill. egymással szemben.

A kormányalakítás nem utolsósorban külpolitikai kérdés is. Alexander van der Bellen államelnök diplomaták előtt máris megszellezte, hogy a Szabadságpárt (FPÖ) esetleges két miniszterjelöltjét nem fogja felesketni. Ez a kijelentés egyrészt rávilágított arra, hogy az FPÖ bár mindent elkövetett az utóbbi években, hogy

megszabaduljon náci terheltségétől, a baloldali világ változatlanul elutasítja, másrészt olyan kérdésben nyilatkozott az államelnök, ami a koalíciós tárgyalások végén kerül csak napirendre és pedig a miniszteri székek elosztása, hozzá gondolva a jelöltek személyét is. A tárgyalófelek egyelőre leltároznak és kezdik feltárni, mik azok a perdöntő kérdések, amiknek megoldását kilátásba helyezték a választások előtt, de nem biztos, hogy azok is maradnak az alkudozások mezéjén, ahol ott állnak a megalkuvás. Nem is annyira elvtelenségből, sokkal inkább a megvalósíthatóság tekintetében.

Egy kérdésök meg is előtérben van: biztonság a neve. Különböző jelzőkkel lehet, kell ellátni és pedig a közbiztonságtól az egészségügyön át egészen a foglalkoztatás kérdéséig. Ebben nagyban beleszólnak a pénzügyek, nevezetesen az államadósság további növelése, esetleg csökkentése, ami viszont az adózás módzataitól függ. Egyesek Sebastian Kurzban a megváltót látják, aki majd új arcot ad Ausztriának, amit ő szinte ártatlan naivsággal meg is hirdetett. Mi sem lenne kívánatosabb, mint ezen óhaj, elvárások teljesítése, kérdés csupán, minden képessége ellenére hol vannak teljesítőképeségének határai? Napjainkban a politikusok nem csupán filmszínészekként szeretnek tetszelegni, de tudhatnák magukról, a választók, mindenekelőtt a tömegtájékoztató inkább gladiátorokként küldi őket az arénába, féltetni képességekkel felruházva őket, hogy aztán annál kegyetlenebbül rántsák le őket a mélybe. A választópolgárok jobban tennék, ha hozzájuk hasonló emberekként kezelnék őket:

megválasztásukkal ne bocsássák őket ellenőrizetlenül újtukra, de ne kiáltanak feszítettség sem, ha nem tudnak csodát művelni, márpedig a csodák ideje lejárt.

Érinteni kell a bevándorlás kérdését, mennyiben sikerül megegyezéses úton globális megoldást találni. Kurz már korábban javasolta a fogadótáboroknak az EU-határain kívülre helyezését, ahol emberi körülmények között élhetnek a migránsok, és csak regisztrálásuk után számíthatnak befogadásra az óhajuk szerinti államban.

Külpolitikai téren érintett Magyarország is. Egyelőre a Visegrádi Négyek társaságában lehetne keresni az esetleges együttműködés lehetőségeit, amire inkább Strache kapható, míg Kurz inkább a közvetítő szerepére vállalkozna a visegrádi csoport és Brüsszel között. Mint ahogyan másutt, ezen a téren sincsenek hosszú távú elképzelések, inkább gyakorlati, mindennapi szinten történik a problémák feltárása és kezelése. A megoldások megéppenséggel más lapra tartoznak.

Sebastian Kurz az év végére helyezte kilátásba az új kormányt. A legújabb időszámítás annak beiktatásától kezdődik, de mégse legyünk túlságosan bizakodóak. Egyébiránt nem lenne helytálló Ausztria politikai, gazdasági és közbiztonsági helyzete miatt aggódni, igaz, nyugtalanokdásra mindig lehet okot találni.

A szociáldemokraták pedig addig is keressék az önmegtalálás útját. Talán meg is találják, ha csak altruista módon gondolkodnak és tájékozódnak.

DEÁK

Határok nélkül

Arany János emlékezete

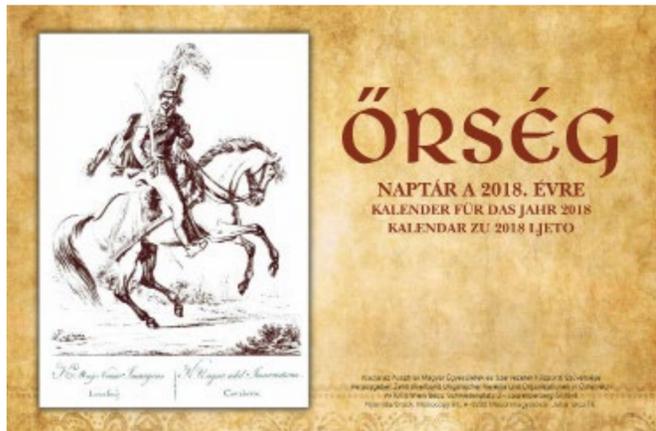
Az alsóóri Öreg Iskolában dr. Radics Éva szervezése és előadása révén a Magyar Média és Információs Központ keretében 2017. november 19-én idézte fel az „irodalmi csoport” 1817. Arany János szellemét. A szellemidézés ezúttal a legtalálóbb kifejezés, ugyanis aki figyelt az előadó szavaira, a Bács Melinda, Balogh Attila, Máté és Balogné Weber Mónika, Bodó Kinga és Zalán, Binder Gyöngyi, Gáspár Adalbert bencés plébános, Höfler-Bacsó Katalin, Kacsó Emese, Kelemen László UMIZ-igazgató, Kocsis Emese és Levente előadott, felolvasott versekre, valóságosan úgy érezhette, mintha elevenen jelen lett volna a megemlékezésen Arany János.

Ha csak arra gondolt is a közönség tagjainak egyike-másika, mit jelent az asszimiláció torkában ékes magyar nyelven költögetni emlékeztét és idézni

Arany János szellemét, bizony el is érzékenyülte, hacsak átadta magát a feltoluló érzelmeknek a felsorolt önkéntes szereplők tolmácsolásában.

Ismeretes, a közösség csak akkor mozdul ki passzivitásától és hajlandó követni a hívó szót, amikor vannak kezdeményező igehirdetők. Az évek folyamán Kelemen László bebizonyította, mennyire tudatában van intézete rendeltetésének és fontosságának, nem utolsósorban a nyelv és kultúra fenntartásának terén. Radics Éva meg annyira meggyőzően vállalja az apostol szerepét, hogy minden kétyel ellenében arra a következtetésre jut az aggódó magyar: még nem aludt ki a láng, hanem nagyon is képes a költögetésre. Arany János mosolya töltötte be a termet, amit növelt Cseh Gabriella kiállított, Arany János egy-egy verse által meghíletett tüzözmanc alkotásaival.

MEGJELENT A HÁROMNYELVŰ

Megrendelhető: Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/8-9/1, tel.: 0043 1/532 60 48; Zentralverband@aon.at

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk 2002. júniusi beindítása óta – ide érve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat – a Bécsi Napló 2017/5. számában közzétett 95.996,23 euró 2017. szeptember 25-ig az alábbi hozzájárulásokkal növekedett:

Ágoston József	30	Haas Erzsébet	35	Németh-Török Zsuzsanna	35
Albert Ludwig, Dr.	25	Herritz Kasimir	100	Neuberger Otto, Ing.	20
Albert Lajos, Dr.	50	Höfler Terézia Katalin	50	Palotai Tamás, Dr.	50
Arányi-Aschner György, Prof.	20	Horváth Csaba, Dipl.-Ing.	25	Papp János	10
Aumüller Peter, Dr.	15	Horváth Paraschiva	10	Passl Mariana, Mag.pharm.	50
Aved Levente, Dr.	50	Hubbas Márton, Dr.	50	Piroska Miklós	35
Aykler Enikő	20	Hunyadi Péter & Anni, Dr.	30	Pongrácz Vilmos	25
Balikó László, DI	30	István Anna	25	Price Ilona Katalin	25
Balog Pál	25	Izay Gábor, Ing.	25	Pusztay Csaba, Mag.	20
Barfi Éva, Dr.	4	Jávorszky Károly, Dr.	50	Remetey Miklós	20
Bede Mária	20	Jeney József, Dr. Dipl.-Ing.	50	Rudan Péter, Dr.	100
Béres György	10	Juhász Árpád Sen.	30	Rudnay Lajos, Dkfm. & Elisabeth	50
Bessenyei Tamás	30	Kaitis István	50	Schimatschek Andrea	50
Bezzech Franz, Dipl.-Ing.	25	Kaitis Róbert	10	Schuster Hansgeorg, Dipl.-Ing.	20
Bohuslav Mária	30	Kántás Stefan	30	Serényi Erzsébet	30
Borszky Katalin & John	10	Karsay Péter, Ing.	20	Simó Géza & Gizella	30
Borszky Katalin & John	10	Kemenesi Ferenc	40	Simonffy Erika	10,90
Cispók László & Marianne	15	Keresztes Árpád	50	Sóskuti Éde	20
Csonka Vince	40	Koller Erich, MMag.	20	Szabó Claudia	5
Csordás Ádám, Univ.-Prof.Dr.	100	Koller Manfred	25	Szabó Ernő, Mag.	10
Csörsz Lajosné	10	Koszmovszky Mária	20	Szabó Lajos	10
Czerny Éva	50	Köves Zsuzsanna, Mag.	100	Székely János	40
Dénes Mária	15	Krause Walter, Dr.	20	Székely Judit, Dr. med.	30
Dombi Csaba	37	Krause Walter, Dr.	15	Szöllősi Béla	10
Duris Pál, Mag.	30	Kraxner Josef	30	Tarcsay Csaba	30
EBSCO Info. Services GmbH	53	Kriston Ferenc & Eveline	110	Teleyk Béla, Dr.	50
Endrédi Gizella, DDR.	20	Kulman Alexander	50	Teri-Berkenhoff Evelyn Ágnes	20
Fabián László & E.	30	Kulman Alexander	50	Tornyay Erzsébet	10
Falger Margareta	15	Kulmann Ernst	20	Toró Anna Klára	20
Farkas Walter Gerhard	20	Lantos Ferenc, Dipl. VW	30	Tsohohy Tamás, Ing.	20
Fáy Zsuzsanna	20	Lauringer Péter, Dr.	20	Ugri Mihály	20
Fáy Zsuzsanna	20	Lauringer Wilhelm	25	Unger Géza, Mag.	25
Ferencz János-Róbert	15	Löschl Josef	35	Vadász Gabor	25
Fonyad Pál	100	Loss Dominik, Dkfm.	20	Vadon Mária, Dr.	50
Forgó László	100	Márfay Gusztáv	15	Veréb Ilona	20
Gaal Annamária, DI Mag.	15	Markovics Robert, Dr.	100	Virágó Emmerich, Dipl. theol.	50
Gálos Tibor, Dr.	50	Mészáros Helga, Dkfm.	10	Viszoki Imre	20
Gerzenyi Enikő	15	Miklós Helmut	10	Wenzel Robert & Christa	20
Gombár Rozália	20	Németh Ágnes, Prof.	10	Wurmbrand-Hartmann Gerlinde, Dr.	10
Guthy Emma & László	10	Németh Balázs, Dr.	10	Zajak András & Herlinde	30
Gyenge Edith	15	Németh Ferenc	10	Zimics Julia	15
György Béla	35	Németh Nándor, Dr.	30	összesen:	3899,90 euró

A támogatások eddig befolyt teljes összege 99896,13 euró.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a Bécsi Magyar Iskolának is otthonul szolgál.

Mag. Hollós József elnök Dr. Seidler Andrea főtűtárk Tánccsoz Zoltán pénztáros

További támogatások az alábbi bankfolyószámlára utalhatók át: P.S.K., A1010 Wien, Georg Coch-Platz 1, Bankleitzahl/Bankirányítószám 60000, Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, kontószám 725731. IBAN AT55 6000 0000 0725 5731 BIC OPSKATWW

Magyar történelmi Ringvorlesung a bécsi egyetemen

A bécsi egyetemen 2017. október 5-én megindult, évek hiányát pótolni hivatott magyar történelmi előadás-sorozat. Az előadásokra a bécsi egyetem két intézete (Institut für Osteuropäische Geschichte, Institut für Österreichische Geschichte) és a Collegium Hungaricum keretei között működő Bécsi Magyar Történelmi Intézet közös szervezésében kerül sor. Az előadások (az első kivételével) minden csütörtökön 18.15-kor kezdődnek az Institut für Osteuropäische Geschichte előadótermében. (Campus der Universität Wien, Spitalgasse 2, Hof 3, Eingang 3.2, 1090 Wien)

5. Október 2017
Pál Fodor (Generaldirektor, Forschungsinstitut für Humanwissenschaften der Ungarischen Akademie der Wissenschaften) – Attila Pók (Institut für Geschichte der Ungarischen Akademie der Wissenschaften)
Ungarn in Europa. Tausend Jahre an der Grenze
12. Október 2017
Attila Türk (Forschungsinstitut für Humanwissenschaften der Ungarischen Akademie der Wissenschaften – Institut für Archäologie an der Péter Pázmány Katholischen Universität)
Actual problems of the early Hungarian history. Old questions – new results
19. Október 2017
Attila Bárány (Universität Debrecen)
St. Stephen's realm: Hungary in Europe in the age of the Árpád dynasty
2. November 2017
Katalin Szende (Central European University)
Ungarn in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts
9. November 2017
Géza Pálffy (Institut für Geschichte der Ungarischen Akademie der Wissenschaften)
Ballwerk und Speisekammer Mitteleuropas: Das Königreich Ungarn in der Habsburgermonarchie im 16. und 17. Jahrhundert
23. November 2017
István Soós (Institut für Geschichte der Ungarischen Akademie der Wissenschaften)
Das Jahrhundert des Neuaufbaus. Das Königreich Ungarn zwischen 1686 und 1790
30. November 2017
Gábor Erdődy (Eötvös Loránd Universität, Budapest)
Die Entstehung der modernen bürgerlichen ungarischen Nation (1790–1848/49)
7. Dezember 2017
Ágnes Deák (Universität Szeged)
Im Kraftfeld zentrifugaler und zentripetaler Kräfte – Ungarn in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts
14. Dezember 2017
Iván Bertényi jun. (stellv. Direktor des Collegium Hungaricum Wien)
Blüte und Zerfall: Die letzten Jahrzehnte des historischen Königreichs Ungarn

11. Jänner 2018
Ignác Romics (ord. Mitglied der Ungarischen Akademie der Wissenschaften; Károly Eszterházy Universität, Eger)
Ungarn in der Zwischenkriegszeit
18. Jänner 2018
László Borhi (Indiana University; Institut für Geschichte der Ungarischen Akademie der Wissenschaften)
Imperial or Ideological? Hungary and East Central Europe in the Soviet Empire, 1945–1956
25. Jänner 2018
Attila Pók (Institut für Geschichte der Ungarischen Akademie der Wissenschaften)
Blut und Brot. Die Kádár-Ära und die Wende, 1957–1990
2017. okt. 5. **Fodor Pál – Pók Attila** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Magyarország Európában. Ezer év a határon
2017. okt. 12. **Türk Attila** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest – Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest - Piliscsaba): A magyar őstörténet aktuális kérdései. Régi kérdések – új eredmények
2017. okt. 5. **Fodor Pál – Pók Attila** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Magyarország Európában. Ezer év a határon
2017. okt. 12. **Türk Attila** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest – Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest - Piliscsaba): A magyar őstörténet aktuális kérdései. Régi kérdések – új eredmények
2017. nov. 2. **Szende Katalin** (Central European University, Budapest): Mohitól Mohácsig. Magyarország későközépkori története virágzás és fenyegetettség között
2017. nov. 9. **Pálffy Géza** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Közép-Európa védőbástyája és éléskamrája. A Magyar Királyság a Habsburg-monarchiában a 16-17. században
2017. nov. 16. **Papp Sándor** (Szegedi Egyetem): Magyarország az oszmánok árnyékában (16-17. század)
2017. nov. 23. **Soós István** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete): Az újjáépítés évszázada. A Magyar Királyság 1686 és 1790 között
2017. nov. 30. **Erdődy Gábor** (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest): A modern polgári magyar nemzet születése (1790-1848/49)
2017. dec. 7. **Deák Ágnes** (Szegedi Egyetem): Centrifugális és centripetális erők között – Magyarország a 19. század második felében
2017. dec. 14. **Ifj. Bertényi Iván** (Bécsi Magyar Történelmi Intézet): Virágzás és széthullás. A történelmi Magyar Királyság utolsó évtizedei
2018. jan. 11. **Romics Ignác** (Eszterházy Károly Egyetem, Eger): Magyarország a két világháború között
2018. jan. 18. **Borhi László** (Indiana University, Bloomington - Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Birodalmi vagy ideológiai? Magyarország és Kelet-Közép-Európa a szovjet birodalomban, 1945-1956
2018. jan. 25. **Pók Attila** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Vár és kenyér. A Kádár-korszak és a rendszerváltás, 1957-1990

FRANZ SCHAUSBERGER

Az erős régiók Európájáért

A régiók növekvő politikai és gazdasági ereje az Európai Unióban azt az általános felismerést eredményezte, hogy a régiók az Európai Unióban nem csupán jogi aktusok és politikák kivitelezési ügynökségei. Sokkal inkább saját, igaz, nagyon különböző illetékességgel rendelkeznek, ezért politikai, gazdasági és jogi mozgásterüket akarják érvényesíteni, kiszélesíteni. Politikai felelősségüket polgáraikkal szemben akarják érzékeltetni.

A döntő kérdés, a továbbiakban hova fejlődik az Európai Unió. Önmagában a Lisszaboni Szerződés szabja meg az irányt. Emez a szudziarítás elvét követve erősíti a régiókat és a közösségeket. Mindenekelőtt ezeket a megállapodásokat kell gyakorlatba átültetni, vagyis az Európai Uniót mélyíteni és szélesíteni kell, annak ellenére, hogy az időközben bekövetkezett kihívások, mint a Brexit, migráció, az Ukrajna-kérdés, terror, gazdasági válság elterelték a figyelmet ezekről az alapvető kérdésekről. A megerősödött Európai Unióval szemben a régiók képezik az ellensúlyt. Csak így fejlődhet továbbra sikeresen a demokratikus, polgároké és cselekvőképes Európa, amely élvezi polgárai bizalmát. Olyan Európa, amely megőrzi és figyelemben részesíti a régiók identitását (sajátosságait) és kultúráit.

Nem lehet célunk a központilag szervezett és irányított Európa, sokkal inkább az „erős régiók Európáját” kell szem előtt tartanunk. A régiók gyengítéséről folyó vita, mint pl. az országok parlamentek felszámolása felelőtlen, mindamellett egy szinten elrabolja a polgároktól a demokratikus és közös döntés jogát.

Az Európai Bizottság számára a jövőben döntőbb kérdést kell kezelnie a regionalizmus erősítésének és a szubsidiaritás elvének fokozottabb érvényesítésének az egyes tagállamokban és a tagjelölt országokban. Eddig a tag- és tagjelölt országok belső felépítésének kérdésében az Európai Bizottság nagyon óvatos volt. Ennek következtében sok ország kor-

mánya bűnösen figyelmen kívül hagyta a regionalizmus szükségességét. Kitartanak a centralizmus mellett, annak valamennyi negatív jelenségével, mint a korrupció és a támogatók elosztása pártpolitikai alapon. Ez különösen élesen Délkelet-Európa azon országait érinti, akik uniós tagságra törekednek.

Erős teljesítőképességű regionális és önkormányzati közigazgatás nélkül nehezen fog sikerülni a nyugat-balkáni országok belépése az Európai Unióba. Ezért szükséges a helyi és regionális képviselőket időben bevonni a belépés folyamatába. Amennyiben ez nem történik meg, ez a mulasztás később nagyon megboszosítja magát olyan súlyos kérdésekben, mint az uniós politika átvétele és az uniós támogatások igénybevétele. Értelmes uniós vállalkozások (projektek) előfeltétele, hogy a regionális és a helyi közigazgatások rendelkezzenek a szükséges knowhow-val. Ez azt jelenti, hogy az érintett országoknak felépítésükben decentralizálni és régiósítani kell, falvainak, városainak, régióknak erősebb önkormányzatot kell engedélyezniük. Vagyis megfelelő finansziális berendezkedést a regionális és önkormányzati közigazgatás terén, jobb kiképzést a hivatalnokok számára. A demokratikus intézményeket, mint a regionális parlamentek és kormányzatok önkormányzati képviselőket és polgármestereket sürgősen európai szintre kell emelni.

A jó értelemben vett decentralizáció és regionalizáció a régiókban, falusi és városi önkormányzatokban döntően növeli a polgárok elégedettségét, ami erősíti az egész államot. A függetlenség óhajának okai majdnem mindig az állammal szembeni elégedetlenségre vezethetők vissza, amiért az képtelen építő párbeszédre a régiókkal azok nagyobb önállóságra való törekvéseikben. Amennyiben ezt megtagadják, hamarosan felhangzik az elszakadásra utaló kiáltás. Különösen gazdasági válsághelyzetekben úgy érzékelik a gazdaságilag fejlettebb régiók, hogy kihasználja őket a

központi kormány. Ott, ahol a regionális önállóság teremt tett engedmények ellenére is fennáll a függetlenségre való törekvés, ez központosítás által sem akadályozható meg. Eppen ellenkezőleg: amint Katalónia példája mutatja, a központosítás által felgyorsul és felerősödik az elszakadás utáni vágy.

Az európai régióknak, városi és falusi önkormányzatoknak gazdasági téren egyre nagyobb jelentőségük lesz. Ők egyre inkább nagyobb befektetőkké és ezáltal gazdasági ösztönzők, munkahelyteremtések kezdeményezőivé.

Miután az EU-tagállamok a gazdasági válság következtében a Maastricht-i isméréken felül eladósodtak, egyre hevesebben csap fel a vita a federalizmusról, az országok fennállásáról, valamint önkormányzataik számáról. Mindehhez kizárólag kérdéses közgazdasági érvekkel. Az, hogy valamely állam regionális

átalakítása a demokrácia és a polgároké magasabb minőségével jár, és a legtöbbször takarékosabb is, nem részletes figyelembe. Ha a centralizált államfelépítmények ténylegesen a legtakarékosabbak lettek volna a költségek terén, a volt kommunista államoknak kellett volna felmutatniuk a legolcsóbb közgazgatást, de éppen az ellenkezőjét igazolták a tények.

Európának erős régióira, városokra és falvakra van szüksége, mert Európát nem lehet felülről elrendelni, és csak akkor életképes és eredményes, ha alulról épül fel.

Dr. Franz Schausberger az újabbkori történet egyetemi tanára a Salzburgi Egyetemen, az Institut der Regionen Europas elnöke, Salzburg volt tartományfőnöke, a Régiók Európája Bizottságának tagja. A nyugat-balkáni ügyek Európai Bizottságának különtanácsosa.

Minority Safepack – Kisebbségvédelmi kezdeményezés

2017. február 3-án a luxemburgi törvényeszköz hatályon kívül helyezte az Európai Bizottságnak azt a 2013-as döntését melyben hatáskörének hiányára hivatkozva elutasította az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (továbbiakban FUEU) és az RMDSD által benyújtott ún. Minority Safepack nevet viselő, a nemzeti kisebbségek védelmét célzó kezdeményezést. Így az Európai Bizottság ez év április 3-án bejegyezte azt és megkezdődhetett az aláírásgyűjtés a nemzeti, - és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek védelme szolgálatában, egyidejűleg erősítve a nyelvi sokszínűséget.

A luxemburgi bíróság ítélte a FUEU és az RMDSD által kezdeményezett folyamatban két pontot utasított el, amelyből az egyik a speciális kisebbségi igények figyelembevételére irányult az EP képviselői megválasztása esetén, a másik pedig diszkrimináció és jogegyenlőség felállítására vonatkozó szabályozás. Magyarország Európában az Árpád-korban

2017. nov. 2. **Szende Katalin** (Central European University, Budapest): Mohitól Mohácsig. Magyarország későközépkori története virágzás és fenyegetettség között
2017. nov. 9. **Pálffy Géza** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Közép-Európa védőbástyája és éléskamrája. A Magyar Királyság a Habsburg-monarchiában a 16-17. században
2017. nov. 16. **Papp Sándor** (Szegedi Egyetem): Magyarország az oszmánok árnyékában (16-17. század)
2017. nov. 23. **Soós István** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete): Az újjáépítés évszázada. A Magyar Királyság 1686 és 1790 között
2017. nov. 30. **Erdődy Gábor** (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest): A modern polgári magyar nemzet születése (1790-1848/49)

2017. dec. 7. **Deák Ágnes** (Szegedi Egyetem): Centrifugális és centripetális erők között – Magyarország a 19. század második felében
2017. dec. 14. **Ifj. Bertényi Iván** (Bécsi Magyar Történelmi Intézet): Virágzás és széthullás. A történelmi Magyar Királyság utolsó évtizedei
2018. jan. 11. **Romics Ignác** (Eszterházy Károly Egyetem, Eger): Magyarország a két világháború között
2018. jan. 18. **Borhi László** (Indiana University, Bloomington - Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Birodalmi vagy ideológiai? Magyarország és Kelet-Közép-Európa a szovjet birodalomban, 1945-1956
2018. jan. 25. **Pók Attila** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Vár és kenyér. A Kádár-korszak és a rendszerváltás, 1957-1990

2017. nov. 2. **Szende Katalin** (Central European University, Budapest): Mohitól Mohácsig. Magyarország későközépkori története virágzás és fenyegetettség között
2017. nov. 9. **Pálffy Géza** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Közép-Európa védőbástyája és éléskamrája. A Magyar Királyság a Habsburg-monarchiában a 16-17. században
2017. nov. 16. **Papp Sándor** (Szegedi Egyetem): Magyarország az oszmánok árnyékában (16-17. század)
2017. nov. 23. **Soós István** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete): Az újjáépítés évszázada. A Magyar Királyság 1686 és 1790 között
2017. nov. 30. **Erdődy Gábor** (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest): A modern polgári magyar nemzet születése (1790-1848/49)

2017. dec. 7. **Deák Ágnes** (Szegedi Egyetem): Centrifugális és centripetális erők között – Magyarország a 19. század második felében
2017. dec. 14. **Ifj. Bertényi Iván** (Bécsi Magyar Történelmi Intézet): Virágzás és széthullás. A történelmi Magyar Királyság utolsó évtizedei
2018. jan. 11. **Romics Ignác** (Eszterházy Károly Egyetem, Eger): Magyarország a két világháború között
2018. jan. 18. **Borhi László** (Indiana University, Bloomington - Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Birodalmi vagy ideológiai? Magyarország és Kelet-Közép-Európa a szovjet birodalomban, 1945-1956
2018. jan. 25. **Pók Attila** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Vár és kenyér. A Kádár-korszak és a rendszerváltás, 1957-1990

2017. dec. 7. **Deák Ágnes** (Szegedi Egyetem): Centrifugális és centripetális erők között – Magyarország a 19. század második felében
2017. dec. 14. **Ifj. Bertényi Iván** (Bécsi Magyar Történelmi Intézet): Virágzás és széthullás. A történelmi Magyar Királyság utolsó évtizedei
2018. jan. 11. **Romics Ignác** (Eszterházy Károly Egyetem, Eger): Magyarország a két világháború között
2018. jan. 18. **Borhi László** (Indiana University, Bloomington - Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Birodalmi vagy ideológiai? Magyarország és Kelet-Közép-Európa a szovjet birodalomban, 1945-1956
2018. jan. 25. **Pók Attila** (Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Budapest): Vár és kenyér. A Kádár-korszak és a rendszerváltás, 1957-1990

ők gazdasági fejlődésének külön támogatása. A pluralizmust ösztönző és a nemzeti kisebbségeket javát szolgáló pályázatoknak a regionális alapok pályázatainál előnyt kell élvezniük.

6. Az állam nélküli kisebbségek egyenlőségét biztosítani kell az EU-s jogszabályokban. A kirekesztés, a hátrányos megkülönböztetés megszüntetése a cél. A hosszú távon állammal szembeni uniós állampolgári jogokhoz közelítettet szolgálja.

7. A szerzői jogok területén biztosítandó egységes tér biztosítása az EU-n belül. E javaslat az EU-t egyetlen szerzői jogi piacként kívánja kezelni, mely eltérőné az engedélyezési határokat.

8. Az audiovizuális médiaszolgáltatások biztosítására vonatkozó szabályozás felülvizsgálata és összehangolása a nemzeti kisebbségek által lakott területeken, melybe bele tartozik a tartalomszolgáltatás és fogalom szabadsága is. A szolgáltatás vételenek szabadságát biztosítja a javaslat, analog és digitális műsorsugárzás esetén egyaránt.

9. A kultúra és a szellemi örökség megőrzése területén a kisebbségi közösségeket és kultúrájukat támogató tevékenységek tömbösített felmentése a gazdaság bizonyos területein. A tagállam értesítést köteles küldeni a Bizottságnak, amely felméri a segélyekre vonatkozó szabályzat összeférhetőségét. Bizonyos feltételekkel mentesítést határoz meg.

A 2018. április 3-ig tartó aláírásgyűjtési kampány hivatalos kezdete 2017. május 17-én volt a FUEU közönségszűri hivatalos kongresszusán. Az elhangzottak alapján a kampány elsősorban az önkormányzati és helyi szintű polgárok körében, akik a leginkább veszélyeztetett nyelvi közösségek koncentrációján.

4. Az EU gazdasági, szociális és területi kohéziójának erősítése céljából az intézményi strukturális alapok feladatainak és célkitűzéseinek, olyan rendelteti szabályozása, mely a kisebbségek érdekeit és a kulturális, - és nyelvi sokszínűséget tartja szem előtt. A szociális és demográfiai kihívásokat kívánja elsősorban prioritásként kezelni.
5. A nemzetiségi valamint a kulturális, - és nyelvi sokszínűség értékeivel rendelkező régi-

és működőképessége fenntartásának érdekében is az önkormányzati kisebbségekre, továbbá tiszteltetbe tartja-e kisebbségeinek véleményét. Ez a folyamat külön rávilágít arra az alapvető kérdésre, hogy markáns különbséget kell tennünk az önkormányzati és a bevándorló háttérű kisebbségek megítélésében. Ebben most az európai adminisztráció világos különbséget tehet.

Fontos számnunk az a jelmondat, amelyet a hivatalos kezdeményezés 2013-as bemutatása során fogalmaztak meg: „Nem vagy egyedül. Egymillió aláírás a voksaink Európáért”, amely világosan tükrözi, hogy olyan intézkedéscsomagot és a jogi szabályozást módosító javaslatot tesz le az asztalra, amely egyértelműen az önkormányzati és etnikai kisebbségek védelmét szolgálja, figyelembe véve érdekeiket. A célzott terület ezért, a szülőföldön maradási garantáló regionális és kisebbségi nyelvek, a kultúra és oktatás védelme és támogatása, region

Reformáció és ellenreformáció Magyarországon

A reformáció folytonos harcokkal teli korban jelentkezett és gyökerezett meg Magyarországon. Terjesztőinek tábora igen nagy és változatos volt: a wittenbergi egyetemről hazatérő tanárok, lelkesek és diákok, valamint a Nyugat-Európát járó kereskedők. A katolikus egyház tanaival szemben az új hitet vándorprédikátorok közvetítették az ország lakossága felé. Bejárták az ország nagy részét, hosszabb-rövidebb ideig egy-egy főnemés védelmét is élvezték, ahol udvari papként működtek. A vándorprédikátorok első nemzedéke alapvetően a katolikus tanok Bibliával össze nem egyeztethető jellegére hívta fel a figyelmet. A prédikátorok későbbi nemzedéke, a reformáció vallási irányzatainak kialakulásakor viszont már egyúttal is teológiai vitát folytatottak.

Természetesen a mohácsi katasztrófa különös jelentőséggel bírt a protestantizmus elterjedése szempontjából. Téves volna azonban kizárólag a mohácsi vétség által állapotokhoz tulajdonítani a reformáció eszméinek gyors és sikeres elterjedését Magyarországon, ugyanis már 1526 előtt is voltak jelei. A protestáns egyháztörténeti hagyomány az 1521. évhez köti a reformáció magyarországi megjelenését: ebben az évben a budai főiskola tanárai közül többen már luther szellemében tanítottak. 1522-től kezdve egyre több magyarországi fiatal ment az új tanítás központjainak számító wittenbergi egyetemre. Az új tanok Mohács előtt elsősorban az ország fővárosának német polgársága és a királyi udvar német udvaroncái között találtak követőket, magva Mária királyné, II. Lajos felesége is rokonszenvezett velük. A kettős királyválasztás szinte lehetetlenné tette az államhatalom erőleyes fellépését a reformációval

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE Helyhiány miatt a következő számban

szemben. A török hódoltsági területen még könynyebb volt a reformáció eszméinek terjesztése, mert a török, bár megrettent minden keresztényt, némileg jobb indulattal viselkedett a reformációval, mint a római katolikus egyházzal szemben. De nemcsak az ország politikai viszonyainak átalakulása, hanem a magyar nép gondolkodásának megváltozása által is egyengette a protestantizmus elterjedésének útját. Az 1526 előtti magyarság a római pápától és a nyugati kereszténységől várta megsegítését a törökökkel szemben. Ezért ellenzte az egyházszakadást, ezért irtóztott minden olyan mozgalmótól, mely a római pápát ellenségesé tehetne volna.

A reformáció magyarországi térhódításában két szakaszt különböztethetünk meg. Az első szakasz (befogadás) az 1520-as évek legelejétől az 1540-es évekig tartott, amelyet a bizonytalanság és az átmeneti állapotok jellemeztek. A második szakasz az 1540-es évek elejétől az 1570-es esztendők közepéig tartott. Ebben a szakaszban kialakultk és elkülönültek egymástól a reformáció különböző vallási irányzatai (kálvinista, lutheránus, unitárius/antritrinárius, szombatisita stb.), amelyek eljutottak az ország egész területén valamennyi társadalmi osztályhoz és réteghez. A protestantizmus számbeli fölényét az 1570-es évekre érte el: az ország kerekén 4 millió lakosából mintegy 3,2 milliót, 80%-ot egyesített. Ez a részarány megközelítőleg 65%-ban kálvinista (református), 30%-ban a lutheránus (evangélikus) és hozzávetőlegesen 5%-ban az unitárius/antritrinárius (főleg Erdélyben) irányzat között oszlott meg.

A reformáció e gyors terjedésének okai között meg kell említenünk a főnemesség szerepét. A főúri udvarok általában egy család köré szerveződtek. A reformáció kitűnő alkalmat adott a főuraknak ahhoz, hogy a lefogalt katolikus egyházi birtokokkal megtoldják a magukét. Így aztán a nagybirtokosok többsége áttért a protestáns hitre s velük együtt alattvalóik is a *cuius regio etius religio (akié a föld, azé a vallás)* elve alapján protestánsok lettek. Ily módon egy-egy főnemesi birtok átterése sok ezer lélekkel is szaporította a reformáció tábort. A reformáció eszméinek hirdetői jelentős segítségért kaptak egy-egy főúr pártfogása révén. A főúri támogatás a reformáció prédikátorainak egyrészt védelmet, másrészt jelentős anyagi támogatást is jelentett. A pártfogók ugyanis gyakran nyomdát alapítottak, iskolát hoztak létre, illetve a birtokaikon található templomokat is a reformáció rendelkezésére bocsátották. A bibliafordítások, a magyar reformációnak eme legfontosabb irodalmi gyertyenyei, gyakran a nagybirtokosok költségein jelleget meg.

A reformátorok egyik legnagyobb törekvése ugyanis a Biblia magyar nyelven való kiadása volt. A teljes Biblia magyar nyelvre történő fordítása Károlyi Gáspár (1530–1591), a kiváló teológus nevé-

hez fűződik: Vízolyi Biblia néven került kiadásra 1590-ben. A magyar protestantizmus, de Magyarország egész irodalmi és szellemi életében is hasonló jelentősége volt, mint Luther bibliafordításának Németországban, hiszen évszázadokra befolyásolta a magyar irodalmi nyelvhasználatot és a protestáns egyház, család, iskola népkönyve maradt. A reformátorok irodalmi tevékenység azonban nemcsak bibliafordításokra korlátozódott, hanem versek, verses krónikák és gyülekezeti énekek írására is. Különösen nagy hangsúlyt helyeztek az oktatásra, ezért ahol csak lehetett, iskolákat alapítottak, illetve a már meglévő városi, plébániai iskolákat átvették. A jelentősebb iskolák kollégiumokká fejlődtek (Debrecen, Sárospatak), melyekben már bölcséleti és teológiai alapismeretek oktatása is folyt, így biztosítva a hazai prédikátorképzést és egyben utánpótlást. Mint már említettük, mindez nem volt lehetséges nyomdák nélkül: a főúri birtokokon már működő nyomdák mellett nagyobb városokban is nyomdák jöttek létre. Az iskoláztatás tehát kiszélesedett, a korábbi évszázadokhoz képest megnőtt az irni-olvasni tudók száma, többen látogatták a külföldi egyetemeket. Ennek következtében az irodalom a szóbeliségtől egyre inkább az írásbeliség felé haladt. Mivel a reformáció eszméit a széles néptömegek számára kizárólag magyarul közvetítették, így a magyar irodalom nemzeti nyelvvel valószínűleg is döntő szakasza ez a periódus.

A magyarországi protestantizmus sokszínűségben (kálvinisták, lutheránusok, unitáriusok, szombatisok) felülmúlta az európai fejlődést. A mohácsi katasztrófától a 16. század végéig a királyi Magyarországon az uralkodó és az államhatalom nem tudta megakadályozni a protestantizmus terjedését. A reformáció valós igényekre adott választ jelentett, amelynek a társadalom valamennyi osztályához és rétegéhez volt mondanivalója. Sikereit ezért nem lehet csupán egyetlen társadalmi csoporthoz vagy település-típushoz (városok, mezővárosok) kötni. A római pápaság, a Habsburg uralkodóház és a magyar katolikus főpapság azonban nem nyugodtak bele ebbe a helyzetbe: összehívtozték és megkezdtek az ellenreformációt, az újra-katolizálást a 17. század elejétől, s ehhez minden eszközt igénybe vettek: békését és erőszakosat, őszintét és alattomosat. Ebben az ádáz küzdelemben különös szerepet játszott az 1540-ben pápai megerősítést nyert új rend: a Societas Jesu (Jézus Társasága), vagyis a jezsuiták, a „királyok tanácsadói”. Végül minden rendelkezésre állt: pénz, fegyver és paripa, s megkezdődhetett az általános, tervszerű ellentámadás és protestánsüldözés.

A katolikus restaurációnak három fontos szereplője-tényezője volt: 1. a Habsburg-ház, 2. a jezsuita rend, 3. a magyar főnemesség. A Habsburg-ház állásfoglalása annál döntőbb volt, mivel a 17. század az udvari élet fénykora. Az abszolút uralkodó személye köré gyűlik minden, ami érteke, szépség, fényűzés és akarat; XIV. Lajos (1639–1715), a „Nap-Király” és Versailles kora ez. A fényes Habsburg-udvarba való belépés a magyar nagybirtokos nemesség számára csak a katolizáláson át vezetett. A 16–17. század fordulóján megindult a magyar arisztokrácia körében a katolikus egyházhoz való visszatérés folyamata, éppolyan áradásszerűen, mint annak idején a reformációhoz való csatlakozás. A földesurak beállították a 17. században meg döntőbb volt, mint a 16. században. Az örökös harcokban a nagybirtok volt az egyetlen, amely ellenállást tudott kifejtetni, így politikai és gazdasági súlya roppantul megnövekedett.

A király és a nagybirtok mellett a katolikus restauráció harmadik nagy szereplője-tényezője a jezsuita rend volt. Loyolai Szent Ignác (1491–1556) a Jézus Társaságot az abszolutizmus és az udvari kultúra idejében alapította, egy a rend is abszolutisztikus lett. A jezsuiták nem elegyedtek a nép közé ígét hirdetni. Többért ért a katolikus egyház számára egy-egy megtért főnemés család, mint ötezer jobbagy, minthogy a jobbagy úgys úra hitét követte. A jezsuita rend megtestesítője magyar földön Pázmány Péter (1570–1637) volt. Amint a jezsuita rend kívánta, mindenkinek mindene volt: egyetemi tanár, esztergomi érsek, bíboros, majd a királyi követé a pápánál. Egmaga harminchat főnemési családot tudott visszatéríteni a katolikus vallásra. Mindennek végül is meglett az eredménye Magyarországon, mivel a 17–18. század fordulóján már visszabilent a mérleg a katolikusok javára: 20–30% protestáns ellenében 70–80% lett a katolikusok aránya. A protestánsüldözés folytatódott a 18. században III. Károly (1685–1740) és Mária Terézia (1717–1780) uralkodása alatt, s ennek a szomorú korszaknak II. József (1741–1790), Mária Terézia fia, a „Kalapos Király” vetett véget. Az 1781-ben kiadott türelmi rendelete lehetővé tette a szabad vallásgyakorlást: attól kezdve a protestánsok ismét templomokat és iskolákat építhettek.

ÜNGER LÁSZLO (Genf)

BÉCSI NAPLÓ

2017. november–december

FOCI ÉS NEMZET

A fociról lesz itt szó, de ne ijedjen meg a nyájas olvasó: nem az országzászet zajló stadion-építkezésekről kívánunk értekezni, és a magyar válogatott elvrzése a 2018-as világbajnokság selejtezőjében sem lesz itt téma. Mert hát a sport, különösen a football nem mindennapi dolog a Bécsi Napló hasábjain.

Pedig kár. A már nem egészen legújabb történelem folyamán volt egy időszak, amikor a labdarúgás jelentette a magyar nemzeti érzést és összetartozást. Igen, az 1953-ban Anglia megverésével „megszületett” Aranycsappal fog foglalkozni ez az apró eszme-futtatás. Az apróaja az a tény, hogy idén meghalt az akkori világlévő válogatott két utolsó tagja.

Majdhogynem észrevétlenül hunyt el június 11-én Tiegelmann Gyula, aki Teledi néven hírhöz szerepelt a nemzeti tizenegyben – Lóránt Gyula középhátvéd helyén, aki átmenetileg elvesztette a vezetők kegyeit. Teledi a Vasasnál is sokszor Lórántot helyettesítette.

Október 9-én kivette 6t Tóth II József, aki tizenkétszer került a nagyon ritkán változtatott nemzeti tizenegy közé. A Csepel focistája azzal vált híressé, hogy az 1954-es svájci világbajnokságon jól szerzett a németek ellen – sajnos csak a 8:3-ra végződött csoportmérkőzésen. A 3:2-re elvesztett döntőben nem kapott mezt.

Teledi és Tóth II nem volt az Aranycsapat oszlopos tagja, mert – a sérülésektől eltekintve – éveig ugyanabban az összeállításban lépett pályára: Grosics – Buzásnyk, Lóránt, Lantos – Bosziki, Zakariás – Budai, Kocsis, Hidegkuti, Puskás, Czibor. Annak az „örökös aranycsapatnak” utolsó élő tagja Buzásnszky Gyula volt, aki 2015. január 11-én hunyt el.

MARTOS PÉTER

FRANCIA–MAGYAR BEAVATÁS A NIZZAI OPERAHÁZ MAGYAR KARMESTERE

A világszerte híres Nizzai Operaház szimfonikus zenekara fennállásának 70. évfordulója alkalmából születésnapi koncertet adott. Ez a momentum nem csupán a zenekar életében volt kiemelkedő jelentőségű, hanem egyben az operaház vezetését átvevő új magyar karmester bemutatkozó estje is. Szeptember 1-jétől ugyanis dr. Győri-ványi Ráth György lett a Nizzai Operaház vezető karnagya, akinek kinevezését a megyezékhely február 31. tanácsülésén hagyták jóvá.

Győri-ványi Ráth György egyaránt játszik trombitán, csellón és zongorán, ami zenei tanulmányaink alappilléreit jelenti. Lukács Ervin tanítványként diplomázott, de Leonard Bernstein, majd Solti György-ősztondijasként egyre nagyobb tapasztalattal tett szert. Az újonnan kinevezett zeneigazgató, aki operakarmesterként szinte az összes kontinens valamennyi nagy dalszínházában játszott, azon kevés karmesterek közé tartozik, akik egyaránt jártasak az opera, az oratórium és a szimfonikus zene világában. Többek között ennek köszönhető, hogy hosszú években keresztül ő töltötte be a Magyar Állami Operaház főzeneigazgató, valamint tíz éven át a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának elnökaknagyi posztját. A Maestro számára nem volt ismeretlen a Côte d’Azur, hiszen korábban már többször kapott ide meghívtást, és vendégszerepelt a nagy műltra visszatekintő intézményben.

Szeptember 29-e tehát több szempontból is meghatározó nap volt a magyar és francia zenei életben egyaránt. Az operaház igazgatója, Eric Chevalier köszöntőjében kiemelte: nagy tisztelettel adózik a kiváló magyar zeneszerzők emléké előtt, és őszinte örömet fejezte ki, hogy az elkö-

DABIZS MERCÉDESZ

Vencser László köszöntése Bécsben

Korábban mi is hírt adtunk arról, hogy Vencser László, az ausztriai idegen nyelvű felkészülés országos igazgatója számára az idei esztendőtt több, a hetvenesdi születésnapja jegyében szerveződő program kíséri. Hivatala májusi erdélyi tanulmányútja, majd Linzben, Gyulaféhrváron, Csiksomlyón, nem utolsósorban szülőfalujában, Ditróban bemutatott hálaadó szentmiséje után – utóbbin nem kevesebb, mint százhusz paptrása volt jelen – Bécsben is ünnepésre hívta itt élő barátait, ismerőseit. A Pázmáneum kápolnájában a Varga János rektorral és Pál László kismartoni püspökkel vikáriussal celebrált szentmisén egyúttal pappá szentelésének (1971. szeptember 12.) 46. évfordulójáról is megemlékezett, majd azt követően két, a születésnapjára megjelent követ ismerhettek meg az érdeklődők. Egyiket, az Értékeink útján – Szentbeszédék, előadások, írá-

sok címűt maga állította össze, lapjaira hetvenet válogatva az elmúlt hét évben keletkező szellemi termékeiből, míg a Távols és közel – A hetvenes Vencser László köszöntése című kiadvánnyal a kolozsvári Verbum Kiadó lepte meg öt díttói hálaadásokat. A Pázmáneumban tartott rendezvényt, mely együttül a XI. Ars Sacra Fesztivál bécsei folytatásaként, Varga Gabriella újságíró, a nyitökteszervezője és háttérmenteként vezetett, azokból részleteket pedig Cseh Csaba, a Kőrösi Csoma Sándor Program új bécsi ösztöndíjas olvasott fel. Az ausztriai magyar vonatkozásokban is gazdag könyvből – különösen a köszöntő kötetből – még inkább megérthető, honfitársai miért nevezik Vencser Lászlót „lámpásnak”, s miért kériük, hogy maradjon az továbbra is az erdélyi és a külhoni magyarság számára,

SZÉKELY PÁLMA

2017. november–december

DR. BORDÁS SÁNDOR

TÖRTÉNELMI TRAUMÁINK LELKI VONATKOZÁSAI

IV. (befejező) rész

Hofstede dimenziókra vonatkozó indexei sok információt hordoznak a magyar kultúrára vonatkozóan. Első helyen a bizonytalanság kerülése index áll (UAI). A magyarországi mintából látjuk, hogy a kultúra tagjai komoly fenyegetettséget éreznek a bizonytalan, az ismeretlen, az új helyzetek létrejöttekor, amelyekre komoly stresszel reagálnak, mivel ezek a helyzetek számukra komoly fenyegetettséget jelentenek. Sajnos ezt erősítik meg a pszichoszomatikus megbetegedések következtében kialakult halálokok, hiszen régóta Magyarország vezet a szív és érrendszeri megbetegedések, valamint a daganatos megbetegedések következtében kialakult halálokok tekintetében (Kopp – Kovács, 2006). A határon túli magyar mintát érintően ez az index a második helyen van, ami a fenti állítások esetén, főleg a szlovákiai magyarok esetében, teljes mértékben bizonyított (Bordás – Lisznyai, 2007). Itt megtint olyan jelenséggel találkozunk, amely a kommunista diktatúra és az 1956 utáni első időszaknak tudható be, nevezetesen azzal az elvvel, amely akkor érvényesült (és a széles népretegre kiterjesztették), és amely szerint „ne változtass, ne légy önálló, mi adunk neked munkát, lakást, kenyeret, ennek fejében azt teszed, amit mi mondunk”. 1989 után a fenti szövelemek a fordítottja lett, amelyhez nagyon sokan nem voltak képesek alkalmazkodni.

A dimenziókak értőintőn második helyen az individualizmus - kollektivizmus (IDV) áll. Ennek alapján a magyar társadalom jelentős mértékben individualista. 1989 után a magyar kultúra mind jobban kezd visszasszerzeni azt az egységese individualizmusát, amely a dualizmus korától a második világháborút követő kommunista diktatúra létrejöttéig tartott, majd az erőszakos kollektivizálódás visszaskényszerítette egy alacsonyabb fejlettségű szintre. Ennek negatív eredményeit látuk a magas öngyilkossági mutatókban is, melyek mára már visszasszorulóban vannak – és amint említettük – Magyarországon 9. helyre kerül.

A harmadik helyre a Hofstede dimenzióknál a férfiaság kontra nőesség (MAS) dimenzió került, ennek alapján kifejezetten masculin a magyarországi társadalom. A Hofstede Központ Magyarországot a masculinitás területén első vagy második helyen méri általában. Az eltérést a mi eredményeinkől valószínűleg a mi célszoportunk adja, mivel mi véleményformálókkal dolgoztunk, ők pedig megégett mintavétellel. Ahogy fentebb fogalmaztunk, a masculin társadalomban a konfliktuskezelési programokat kell forszírozni, így Magyarországon is oktatási programként kell beépíteni a középiskolák, az egyetemek tananyagába a konfliktuselméleteket, konfliktuskezelési technikákat. Fontosnak tartanánk a politikai életben több nő jelenlétét, hiszen a feminin társadalomban a konfliktuskezelési stratégiákban a győztes-győztes, nem pedig a győztes-vesztés helyzet kerül preferálásra, amely újratermeli a konfliktust.

A történelmi traumák megítélésében kiemelkedő helyet kap szinte mind a nyolc esetben a trianoni békeszerződés, sok tekintetben ezt követi a második világháború után kialakult kommunista diktatúra, majd az 1956-os forradalom leverése. Ezekben az esetekben az a gondolatmenet, mely szerint a régebben történt dolgokra kevésbé emlékezünk, mint a később történetekre, nem igazolódott be, hiszen a magyar kultúrában, mondhatjuk határozottól függetlenül, Trianon traumája erősen jelen van az emberke gondolatvilágában, annak ellenére, hogy időben korábban történt, mint a kommunista diktatúra és az 1956-os forradalom. A kommunista diktatúra súlyossági megítélése is hasonló helyzetben van, mint Trianoné, hiszen időben korábban történt, mint az 1956-os forradalom, mégis súlyossági szintben megelőzi 1956-ot.

A régebbi három, magyar kultúrára vonatkozó történelmi trauma megfelel a fenti elvárásnak, nevezetesen annak, hogy az időben régebben történtek inkább feledésbe merülnek a később történetek viszonyitva, súlyossági szempontból is. Tehát a tárjárásról, a török hódoltságot és az 1848-as szabadságharcot kevésbé súlyosnak ítélük meg az időben később létrejött történelmi traumákhoz viszonyítva.

Ez azt jelenti, hogy politikai, szociálpszichológiai, oktatási és pszichológiai szempontból többet kell foglalkozni: 1. a trianoni trauma, 2. a kommunista diktatúra, 3. az 1956-os forradalom traumájának feldolgozásával, ebben a súlyossági sorrendben. Az összehisített magyarországi és határon túli magyar örökségen tendenciákban nagyon hasonló eredményeket kaptunk, mind Hofstede dimenzióitál, mind pedig a magyar kultúra történelmi traumáinak honfitársai miért nevezik Vencser Lászlót „lámpásnak”, s miért kériük, hogy maradjon az továbbra is az erdélyi és a külhoni magyarság számára,

BÉCSI NAPLÓ

szág reményében, de 1956. november 4-e már a vezeklés napja, mert az orosz csapatok ekkor verték le a forradalmat, annak ellenére, hogy harcok még november közepéig folytak. Lélektani szempontból erősen ellentmondásos élv, különösen október, november, majd az azt követő megtorlások, ezért 1956-ot összességében traumaként kellene értelmeznünk és vezekléssel kellene feldolnunk a trauma következtében kialakult gyászst.

• 1989. október 23. A Magyar Köztársaság kikiáltásának napja – a dicsőség napja, ezért ünnepnap. A magyar kultúrának, világnézeti, politikai és felekezeti hovatartozást nem számítva, meg kellene egyezni abban, hogy 1989. október 23-a a dicsőség napja, ezért ünnepelni kell.

Fenti eredményein többsyre megegyeznek Gerebenc Ferenc (Gereben, 1999) kutatási eredményeivel, amikor pozitív és negatív történelmi események, valamint pozitív és negatív történelmi személyiségek meghatározása szempontjából folytatott kutatásokat 1992–1995 között, hét ország nemzetiségének véleménye alapján. Hangsúlyt a dátumokhoz köthető trauma feldolgozásán van, vezeklés formájában, illetve az ünneplésen, amennyiben győzelemhez köthető dátumokról beszélhetünk. Nagyon fontos lenne a magyar történelemből több olyan dátum megkeresése a történészek részéről, melyek a magyar kultúra dicsőségéről szólnak, és ezek ünnepnapjával erősíteni a kultúra önbizalmát. Ennek a területnek pontos feltárása a tudomány oldaláról is elvárt, hiszen bővelkedünk kiemelkedő eredményeket elért kutatókban, tudósokban. A fentiek értelemben az alábbi területekre fókuszálunk a konfliktuskezelési, felrási programjainkban:

1. A véleményformálók közötti bizalomerősítés – az empátia, az Érzelmi Intelligencia (EQ) kérdése.

2. A váratlan helyzetek kezelési lehetőségei, a stressz, mint állandó konfliktusforrás. Stressz-keze-

Az orosz–ukrán konfliktus nyelvezete

A Bécsi Napló szeptember-októberi számában „Ukránul áll a magyar nyelv” címmel tudósítottunk az új ukrainai oktatási törvényről és az általa kiváltott tiltakozási hullámról. Ez eset azóta sem vesztett aktuálisából, de most más vonatkozásokban kerül megvilágításra a kérdés.

„A nyugati országoknak az új ukrán oktatási törvényre adott reakálása magától értetődő és természetes, nem pedig Moszkva befolyásának eredménye” – jelentette ki Marija Zaharova orosz külügyi szóvivő. „Oroszország kommentálta ezt a törvényt, amiért Kijevtől megkapták a soros szennyadagját ebben az értelemben, hogy állítólag mi bujogattuk a többi országot, és hogy koalíciót hozunk létre Kijev ellen” – folytatta. „Ez természetesen nem így van, soha senkit semmire nem bujogattunk.”

Na, ez hármas bomba! Zaharova igazat mond, mert az ukrán törvény önmaga úgy felbolygatta a fél világot, hogy nem kellett senkinek orosz bujogtatás. Arra utalt, hogy az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése (PACE) 80 százalékos többséggel sürgősségi határozatot fogadott el, amelyben kifejezte aggodalmát az új ukrán oktatási törvény miatt. A PACE határozata szerint a jogszabály megbontja az ukrán állammnyvel és a nemzeti kisebbségek nyelvei közötti egyensúlyt.

Másrészt a szóvivő érzerkeny helyen mondta mindezt, éspedig sajtóértekezleten, amelyet Szvevasztopolban, a katonai erőszakkal Ukrajnántól elcsaltolt Krim félszigeten tartott. Nem túlságosan meglepő, hogy ez Kijevben senkinek sem tetszett.

De a harmadik bomba a legrobbanékonyabb: Az ukrán törvényt – mondta Zaharova – „a nemzetközi közösség” annak ellenére minősítette elfogadhatatlannak, hogy az EU szolidaritás Ukrajnával, és ezért nem szokta bírálni az országot. Szerinte Oroszország nyugati partnerei „tökletesen értik”, hogy ki akadályozza a minszki megállapodások végrehajtását, és azok megvalósítása érdekében megpróbálnak hatást gyakorolni Kijevre.

Innen egyáltalán nem hosszú az út „vissza-felé”, azon országokhoz, melyeknek részei kisebbségekként Ukrajnában élnek, akiket közvetlen sújt az ukrán oktatási törvény. Október végén Vlagyimir Putyin orosz elnök szóvivője meg egy kis robbanószerveket rejtett el: Ukrajna állítása, hogy a törvény nem jelent fenyegetést a nyugati szomszédjaihoz kötődő kisebbségekre nézve, azt bizonyítja, hogy a jogszabály az orosz nyelv ellen irányul. „A kijevi

resemni igyekszik azt a látszatot kelteni, hogy semmi szörnyűség nem történt, és azt ígéri Varsónak, Bukarestnek, Budapestnek, Szófiának és más fővárosoknak, hogy az ukrán oktatási törvény semmivel sem fenyeget” – mondta Zaharova. „Akkor bennünk merül fel a kérdés, hogy végül is kit fenyeget. Kiderül, hogy ezeket az intézkedéseket kizárólag az orosz lakosság és az orosz nyelv ellen foganasítottják!”

Egy utolsó „oroszos” kacsingörög még maradt. Szijjártó Péter magyar külügyásági és külügyminiszterrel folytatott tárgyalásait követően Vlagyimir Tyitov orosz első külügyminiszter-helyettes kijelentette: Moszkvát és Budapestet komoly aggodalommal tölti el a totális „elkukránosítás” politikája. Szijjártó maga „csak” párhuzamot vont a mostani ukrán oktatási politika és egy régebbi – a szovjetunióbéli – között…

A legújabb fejlemény Lilija Hrinevics ukrán oktatási miniszter ungvári és beregszászi látogatása volt november közepén, sajnos kevés új gondolattal. A hölgy az eddigi ukrán magyarázatokat visszahangozta: „Nem zárják be a nemzetiségi tannyelvű iskolákat, ehelyett több lehetőséget biztosítanak a tanulókné számára az ukrán nyelv elsajátításához. Az állammnyvel ismerete nélkül a végzősöknek szűkösek a lehetőségek a szakmai kiteljesedésért, állami szolgálatba lépést, sőt bizonyos orvosi segítség igénybevételeit illetően is”. A zakarpattya.net.ua kárpátaljai hírportál beszámolója szerint Lilija Hrinevics azt állította, hogy az új oktatási törvény 7. cikkelyét sok mítosz övezi, és azt politikai célokra használják fel. „Amit a cikkely valóban megváltoztat, az az, hogy az 5. osztálytól nőveli az ukrán nyelven oktatott tantárgyak számát, és ukrán nyelvű tantárgyakat vezet be” – mondta a miniszter. Neki csak a cikkely 4. pontjával kapcsolatban vannak kételeyei, amely kimondja, hogy az 5. osztálytól csupán néhány tantárgy oktható anyanyelven. Erről Hrinevics vitát kezdeményez a parlamentben, ahol a nyelvi sajátosságokat figyelembe vevő különböző oktatási modelleket fog javasolni.

Orosz Ildikó, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) elnöke szerint nem változott semmi. „Mi is kiálltunk saját véleményünk mellett, miszerint az oktatási törvény 7. cikkelyével az a legnagyobb baj, hogy alkolmányellens, érdégyellenes, kisebbségi jogokat von meg, és addig meglévő lehetőségektől fosztja meg a szülöket és diákokat.” „Ilyen alapokra nem lehet építkezni, mert az építmény összeröszkard.” – mondta.

MARTOS PÉTER

BUOD konferencia és közgyűlés

2017. november 11–12-én a Németországi Magyar Szervezetek Szövetsége (német nevének rövidítése BUOD) konferenciát és tisztújító közgyűlést tartott Frankfurtban.

A rendezvényt dr. Klement Kornél, a BUOD elnöke nyitotta meg.

A meghívásnak dr. Szilágyi Péter nemzetpolitikáért felelős államtitkár; dr. Izsák András berlini követ, Szegner Balázs düsseldorfi főkonzul, Szedlák Viktória, a Stuttgarti Magyar Főkonzulátus konzulja, Spiller Krisztina magyar községgel való kapcsolattartásért felelős elnök Münchenből, valamint dr. Deák Ernő, a NYEOMSZSZ elnöke tettek eleget. A 33 tagszervezetből 28 képviseltette magát. Több új arcot is láthattunk, a 2 évvel ezelőtti 22 tagszervezet száma 33-ra szaporodott. A Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasainak is lehetőségük volt néhány szóban a közösség előtti bemutatkozásra. A KCSP sikere vitathatatlan, idén Németországban már 14 ösztöndíjas segíti a fogadószerzők munkáját. A program koordinátora Szilágyi Szabolcs, a BUOD alelnöke.

Szilágyi Péter helyettes államtitkár a 2010-ben megkezdett munka folytatásáról biztosította a jelenlevőket. Beszédében méltatta a szervezetek munkáját és a BUOD mint csúciszervezet összefogó erejét. Hangsúlyozta, a szűkebb értelemben vett nemzetpolitikára fordított összeg ma már a kezdeti tiszte-rese. A különböző, részben új vagy kibővített támogatási rendszerekről, azok pályázati lehetőségeiről is tájékoztatót.

Izsák András követ kiemelte a társadalmi munka jelentőségét, amely nélkül az egyesületek, szervezetek nem létezhetnének. A Berlini Nagykövetség hatáskörébe tartozó területeken, a már működő Berlini Magyar Iskola, a Hamburgban szervezés alatt álló iskola beindításához felajánlotta az együttműködést.

Szegner Balázs főkonzul beszélt a konzuli iskolamodellről, az e célból megrendezett két oktatásügyi fórumról. Düsseldorfban 2018 májusában ismét megrendezésre kerülnek a sikeres Magyar Napok.

Szedlák Viktória konzul azonban beszámolt a baden-württenbergi konzuli modell alapján működő iskolák sikeréről, elismeréssel szólva a helyi KCSP ösztöndíjasok munkájáról is.

Deák Ernő emlékezett a 2 évvel ezelőtti közgyűlésre, s megköszönte Klement Kornél-nak, hogy akkor újra elvállalta az elnök szerepét, s azóta is sikeresen irányítja a csoport-munkát.

Spiller Krisztina beszélt a bajorországi, pezsgő magyar kulturális életről. A Németország-ban élő magyarok számát 174 000-re becsülte, de a valóságban ez a szám ennek háromszorosa is lehet. Kiemelte, a tényleges szám nehezen

konkretizálható, a Bevándorlási Hivatal lekérhető adatainak felhasználásával is csak becslés-ek alapján lehet az megállapítani.

A Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével tüntették ki Szilágyi Szabolcsot, a BUOD alelnökét a németországi magyar közösségek érdekében végzett több évtizedes munkájáért. Nevéhez több maradandó alkotás fűződik, így például az a BUOD naptár is, amely tíz éve jelenik meg. A kezdetben magyar és német nyelvű naptárak ma már angol, észt, svéd, francia és még több más nyelven is elérhetők. A kitüntetést Izsák András, a Berlini Magyar Nagykövetség követe nyújtotta át, felolvasva Ader János köztársasági elnök méltató levelét.

Klement Kornél elnöki beszámolójában örömmel szólt a tagszervezetek létszámának gyarapodásáról, az elért eredményekről a jövőbeni tervekről. A BUOD összefogja és szükség esetén hivatalos szerveknél képviseli tagszervezeit, de nem szól bele munkájukba. A Nemzetpolitikai Államtitkárságtól kapott támogatási összeg jelentős része kerül hozzájuk rendezvényeik kivételére. Nagy érdeklődés övezte a Cserkészpark fejlesztésének tervét. Ez hosszú távon fontos a németországi magyar központ kialakításához. Baczur Magdolna pénztáros beszámolója, a pénztári ellenőrök által történt jóváhagyása után szavazásra került sor, amelynek eredményeképpen Klement Kornél mint elnök és Szilágyi Szabolcs mint alelnök továbbra is folytathatják eddigi feladataikat. A megválasztott elnökségi tagok továbbá: dr. Barabás György, Baczur Magdolna, dr. Barcsay Ákos, Friedrich Ireghy Annamária, Jablonkay Péter, új tag dr. Lengyel Zsolt, a Müncheni Magyar Intézet igazgatója, Gottlieb-Kocsis Albert és Dr. Grynaeus Péter könyvvizsgálók szintén elváltatták tisztségüket.

Kiemelt téma volt az Iskolaügyi Munkacsoport, melynek felelőse e cikk írója. A BUOD fontos célkitűzése a németországi magyar nevelés és oktatás elősegítése és koordinálása, hogy minél több helyen működjön magyar iskola és óvoda, s a magyar nyelv a német oktatási intézményekben mindenhol választható idegen nyelvvé válhasson. Eddig két konferenciát tartottak e célból. A szakmai kérdésekről dr. Lengyel Zsolt a konzuli modell bemutatva, valamint Pereszlényi Erika, a Nürnbergi Magyar Iskola vezetője tartottak előadást.

Az előadások után a tagszervezetek bemutatkozásá következett. A közgyűlés keretében dr. Kocsis Károly, az MTA Földrajztudományi Kutatóintézet igazgatója két részben mutatta be a Kárpát-Pannon térség változó etnikai és demográfiai folyamatait.

FRIEDRICH IREGHY ANNAMÁRIA

Hogyan látják az angliai magyarok a jövőjüket az EU-ból való kiválás után?

Ember legyen a talpán, aki eligazodik a Brexit tárgyalások menetén. Csak az a biztos, „hogy semmi sem biztos”. Theresa May kormányfő egyelőre nem tud megbirkózni az EU erőfölénnyel, a vesztelgő tárgyalásokkal, a konzervatív párti széthúzással és a Brexit tárgyalások ütemtervét kritizáló ellenzéki támadással.

S míg az idősebb, Brexitre szavazó nemzedék talán a gazdasági és politikai fölény vissza-szerzésében reménykedett, most már az sem biztos, hogy az angol az EU hivatalos nyelve marad a kilépés után. Legalábbis ezt vetette fel az Európai Parlament Alkotmányügyi Bizottságának elnöke, Danuta Hübner. Nem valami biztató fejlemény az egykor világbirodalom-mal büszkélkedő Nagy-Britannia néve.

A világbirodalom összeomlása után ugyanis az angol nyelv a tudományos élet, légi közlekedés és számítástechnika hivatalos nyelve lett, aminek köszönhetően a világbirodalom helyét az angol nyelvi „felsőbbrendűség” vette át, immáron nem is Anglia hanem az Egyesült Államok előtérbe kerülésével. Most ott tartunk, hogy a sikertelen Brexit tárgyalások miatt többen azt a kérdést feszegetik, hogy ez az erős és stabil ország, amelyik egykor Európa és a világ vezető hatalma volt, meg tudja-e állítani a politikai és gazdasági súlyvesztés felé sodródást.

Magyar Diaszpóra Tanács VII. ülés - ZÁRÓNYILATKOZAT -

2011-ben a Magyar Diaszpóra Tanács élére hívásával a diaszpórában élő magyarok a magyar nemzetpolitika alakítóivá váltak. A Tanács VI. ülésén elfogadott *Magyar diaszpórapolitika* - *Stratégiai irányok* című dokumentum célrendszere mentén elindult a diaszpóra magyarságának támogatásával kapcsolatos rendszerszintű, stratégiai gondolkodás. A dokumentumban megfogalmazottak alapján a programok folytatása és bővítése mellett 2018-ban új kezdeményezések indulnak a diaszpóra közösségek magyarsághoz való kötődésének további megerősítése érdekében. Elköteleztettek vagyunk abban, hogy nemzetünk jövőjét továbbra is együtt alakítsuk, cselekvő szerepet vállalva a magyarság ügyének képviseléseként, a sorsunkat érintő döntések közös meghozatalában.

A Magyar Diaszpóra Tanács tagjai a következő elveken és célokbán állapodnak meg:

- Sikeresnek ítélik az egyszerűsített honosítás és az állampolgárság-megállapítás eddigi folyamatait és bizakodóak a tekintetben, hogy még az idei évben leheteti az esküt az egymilliomodik külföldi magyar állampolgár. Továbbra is elköteleztettek az eljárás a tagszervezetek és a külképviseletek útján való népszerűsítésében.

- Elköteleztettek a magyar állampolgársággal rendelkező külföldi magyarok választási regisztrációjának és jövő évi országgyűlési választásokon való részvételének népszerűsítésében.

- Aggodalmuknak adnak hangot mindazokért a döntésekért, amelyek a Kárpát-medencei magyar közösségek anyanyelvi oktatáshoz való jogát csorbitják. Szolidaritásukat fejezik ki az új ukrán oktatási törvény értelmében jogsértést szenvedő kárpátaljai magyarsággal és a működésében korlátozott marosvásárhelyi II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Gimnázium októatóival és tanulóival.

- Közös érdeküknek tartják, hogy a diaszpóra tagjai magyar állampolgárságukkal, illetve európai uniós polgárságukkal élve aláírásukkal támogassák és népszerűsítsék a *Minority SafePack* – *Egymillió aláírás a sokszínű Európáért* elnevezésű európai polgári kezdeményezést, amely arra kéri az Európai Uniót, hogy javítsa az öshonos nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmét.

- Örömlüknek adnak hangot annak kapcsán, hogy a diaszpóra szervezetek működésének és folyamatos fejlesztésének biztosítása érdekében a jövő évtől külön pályázati kiírás keretében valósul meg a világban működő magyar szervezetek támogatása.

- Üdvözlük, hogy a *Magyar diaszpórapolitika* – *Stratégiai irányok* című dokumentumban foglaltak értelmében a Magyar Kormány megkezdí a diaszpórában folyó oktatás rendszer-szintű fejlesztését. Örömlüket fejezik ki, hogy a hétvégi iskolák részvételével zajlott igényfel-mérés eredményei alapján a diaszpórában működő oktatási intézmények számára önálló pályázati struktúra kerül kialakításra.

Budapest, 2017. november 9.

Az angol egyetemeken tanuló magyar diákok sem föltétlenül gondolnak tartós letelepedésre, bár erről a vélemények megoszlanak. Beszélgetőpartnerem az egyik legnevesebb londoni egyetem politika szakos hallgatója.

Milyen indítatásból határoztaál úgy, hogy londoni egyetemre felvételizzel és mennyire általánosítottad ez a magyar diákokra? Mi vonzza ide a fiatalokat?

Számomra az egyik legfontosabb szempont a brit felsőoktatás kimagasló minősége volt. Az oktatás nagyon gyakorlatias, nem csak a tananyag elsajátítása, hanem annak alkalmazása is követelmény. Emellett a kritikus gondolkodás fejlesztése is hangsúlyos. Itt van lehetőségem egy speciális területre fókuszálni, miközben e terület szakkönyvtárához is hozzáférék. Döntésemhez nagyon hozzájárult, a hazai politikai helyzet is. Az itt tanuló diákok nagy részét szintén az oktatás minősége vonzza ide.

Mekkora az esélye annak, hogy angol diplomával és átformált szemléletmóddal a végzés után hazatérjél? Mennyiben fogja a döntést befolyásolni a Brexit?

En személy szerint azért tanulok itt, hogy egyszer majd hazamehessek. Az itt megszerzett tudást fontos és érdemes hazavinni, de az

2017. november–december

Magyar Diaszpóra Tanács VII. ülés - ZÁRÓNYILATKOZAT -

- Üdvözlük, hogy 2017-ben 115 ösztöndíjas részvételével folytatódik a diaszpóra szervezetei munkáját segítő *Kőrösi Csoma Sándor Program*. Örömmel veszik tudomásul, hogy a program az ösztöndíjasok létszámának növelésével még több helyszínen tud hozzájárulni a magyar szervezetek közösségépítő munkájához.

- Meggyőzőnek tartják a *Mikes Kelemen Program* eddigi eredményeit. Üdvözlük, hogy a programnak köszönhetően tovább folytatódik a diaszpórában fennmaradt magyar hagyatékok megmentése, valamint a dokumentumok kiejánlása a Kárpát-medencei iskolák és közgyűjtemények számára. Örömlüknek adnak hangot annak kapcsán, hogy az idei évben is kutatók segítik a gyűjtést, amely a tagszervezetek kérésének eleget téve Európára is kiterjed. Biznak abban, hogy a Magyarországra érkezett dokumentumok szakmai feldolgozásával tovább bővíülhet a diaszpóráról összegyűlt tudás.

- Továbbra is fontosnak tartják a *Julianus Program* keretében a világban felkelhető magyar emlékek összegyűjtését és elérhetővé tételét. Elköteleztettek a tekintetben, hogy adatszolgáltatásukkal, saját gyűjtésükkel a jövőben is segítik a kataszter folyamatos bővítését.

- Üdvözlőnek minden olyan kezdeményezést és programot, amely a diaszpórában élő többgenerációs magyar fiatalokat visszakapcsolja a magyar nemzet közössé-gebe. Sikeresnek ítélik a diaszpórában élő magyar gyermekek és fiatalok táboroztatási programjait, melynek köszönhetően eddig a diaszpórából több mint 600 fiatal ismerkedhetett meg az anyaország hagyományai- val és köthetett kapcsolatot Kárpát-medencei társaival. Üdvözlük a Rákóczi Szövetség lebonolyításában folytatódó programot, a ReConnect Hungary – Magyar Birthright Programot és a Diákok Határok Nélkül Programot (Students Without Boundaries program – Magyarságismereti Mozgótabór).

- Örömlüknek adnak hangot annak kapcsán, hogy a tagszervezetek kérésének eleget téve a Magyar Kormány az elkövetkezendőkben az egyházi személyek biztosításával hozzájárul a magyar diaszpóra egyházi közösségeinek működéséhez, a cserkészprogramok kiterjesztéséhez és a magyar közösségi terek infrastrukturális fejlesztéséhez.

A Magyar Diaszpóra Tanács tagjai azon meggyőződésüknek adnak hangot, hogy minden magyar felelős minden magyarért, ezért arra buzdítják a külföldi magyarságot, hogy éljen alkotmányos jogaival és vegyen részt a 2018-as országgyűlési választásokon, így is védve az együtt elért közös eredményeket.

A tagszervezetek tagjai kinyilvánítják elkötelezettségüket a fentiekben rögzített elvek érvényre juttatásában, a kijelölt feladatok elvégzésében.

Budapest, 2017. november 9.

itt tanuló diákok megosztottak e kérdésben. Sokan szeretnének hazamenni, de nem látnak erre reális lehetőséget. Másokat a magasabb fizetés és a jobb életkörülmények reménye tart itt. A tanulmányaikat 2016 nyara előtt megkezdett diákokat nem feltétlenül érinti majd a Brexit. A később, és főleg a 2019 után ideérkezők esetében már nagy eséllyel más lesz a helyzet. Biztosat egyelőre senki nem tud mondani. Az egyértelműen látszik, hogy idén már kevesebb diák jelentkezett brit egyetemekre az Európai Unióból. Ez európai, nem magyar trend, de nem kétlehm, hogy a bizonytalanság sok magyar diákot is elriasztott.

A Nagy Britannia által javasolt EU-ból való kilépés utáni két éves átmeneti időszak kienketheti a bizonytalanságot, de abban az esetben, ha a tagság konkrét megállapodások nélkül szűnne meg, a „hard Brexit” azaz egyezmény nélküli kilépés nemcsak a magyarokra, hanem az angolokra nézve is kiszámíthatatlan következményekkel járhat.

Ha történetesen az angliai magyarok számára ez a kényelmetlen forgatókönyv valósulna meg, a Magyarország felé vezető út választásának lehetőségét is bizonyára érdemes lesz újraértékelni.

BAKER MONIKA, London

2017. november–december

SZERBIA: TÖRVÉNY(EK) ÉS GYAKORLAT(OK)

Kisebbségi kerettörvény

Az év végéig parlament elé kerül a kisebbségi kerettörvény és a szerbiai nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól (azaz az országos kisebbségi kulturális autonómia szerveiről) szóló törvény módosítása.

A nemzeti kisebbségek képviselői szívesebben lát- tak volna egy új kisebbségi kerettörvényt a meglévő módosítsa helyett, ehhez azonban Szerbia alkotmá- nyát is módosítani kellett volna, ami magával hozta volna Koszovó státuszának újrafogalmazását is. Lé- vén, hogy a Koszovóról szóló szerbiai belső párbe- széd még csak most kezdődött el, nyilvánvaló, hogy ez nem történhetett meg.

A nemzeti tanácsi törvény esetében is csak to- dozgatásról-foltozgatásról beszélhetünk, sőt a szerb törvényhozás ugyanabba a hibába esik, mint koráb- ban: először elfogadja az ágazati törvényeket, és csak ezt követően szabályozza a kisebbségi önkormány- zatok működését az oktatás, a kultúra, a tájékoztatás és a hivatalos nyelv- és íráshaszárlat terén. Kisebbsé- gi szempontból azonban az lett volna jó, ha előbb a nt-törvény módosítása születik meg, és ez szabta vol- na meg a négy fő terület ágazati szabályozását. Ezzel szemben – az uniós elvárásoknak megfelelően – gő- zörövel folyik a szerb törvények kompatibilitásé tétele.

Hajnal Jenő, a Magyar Nemzeti Tanács elnöke a Hét Nap vajdasági magyar hetilapnak azt nyilatko- zta, hogy mindvégig törvény a maga módján figye- lembe veszi az emberi és kisebbségi jogok értékeit, ugyanakkor azonban ezeknek az egybehangolása nem valósult meg. Hozzátette, az lenne a legfonto- sabb feladat, hogy a nemzeti tanácsokról szóló törvé- nyről megteremtseik ezt az átláthatóságot. A ki- sebbségi kerettörvény szövege kapcsán kedvező változásoként emelte ki a nemzeti hovatartozásnak a bejegyzését a hivatalos nyilvántartásban, továbbá, hogy azoknál az önkormányzatoknál, amelyeknél valamelyik kisebbségi nyelv nincs hivatalos hasz- nálatban, de a kisebbséghez tartozók aránya eléri az összalakosság 15%-át, lehetővé válik a településen a földrajzi nevek, közműintézmények és közvállalatok neveinek kiírása az adott kisebbség nyelvén is. Eh- zez hozzátartozik az is, hogy az Allamigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium lefordíttatja és honlapján megjeleníti a legjelentősebb törvényeket a nemzeti kisebbségek nyelvén, a többi közi akkor, amikor

gek hivatalos nemzeti szimbólumai pedig ezentúl az év minden napján, és nemcsak ünnepnapokon le- hetnek nyilvánosan elhelyezve a nemzeti tanácsok székhelyein, illetve a pozitív diszkrimináció elve mind a foglalkoztatásnál, mind pedig az elbocsá- tásoknál közvetlenül bekerült a törvény szövegébe. A gazdaságilag fejletlen, kisebbségek lakta terüle- tek fejlesztését a Szerb Köztársaság köteleségének tekinti, valamint toleranciát serkentő programok kidolgozását irányozza elő a nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól és ezek végrehajtását az okta- tásban, engedélyezi a szakterminológia tanítását a felsőoktatási intézményeknek, tehát szaktermino- lógiai lektorátusokat szervezhetnek és működtet- hetnek saját tevékenységük keretében. Emellett a törvény pontosabban meghatározza a Köztársasági Kisebbségi Tanács feladatkörét, munkáját és össze- tétét, valamint 2018. január 1-jével határidőt szab meg a helyi önkormányzatoknak, hogy működé- süket egybehangolják a kisebbségi hivatalos nyelv- használattal.

A hiányszágok közül Hajnal Jenő kiemelte, hogy míg a hatályos törvény kötelezi az önkormányzato- kat a kisebbségi intézmények és szervezetek támo- gatására, addig a módosítást követően ennek csak a lehetősége, és nem a kötelezettsége fog fennállni, emellett a Kisebbségi Kölségvetési Alap nem került meghatározásra a törvény szövegében, ezt a nt-tör- vény szabályozza majd. Év végére kiderül.

A hiányszágok közül Hajnal Jenő kiemelte, hogy míg a hatályos törvény kötelezi az önkormányzato- kat a kisebbségi intézmények és szervezetek támo- gatására, addig a módosítást követően ennek csak a lehetősége, és nem a kötelezettsége fog fennállni, emellett a Kisebbségi Kölségvetési Alap nem került meghatározásra a törvény szövegében, ezt a nt-tör- vény szabályozza majd. Év végére kiderül.

Diszkriminációs felvételi gyakorlat
A bíróság ismét kimondta: nem bizonyított, hogy diszkrimináció történt, amikor az Újvidéki Egyetem Jogi Kara nem tette lehetővé a diákoknak, hogy anya- nyelvükön felvételizzenek. Pedig tartományi rendelet írja elő, hogy Vajdaság területén minden egyetemi kar köteles megszervezni a felvételi vizsgát a nemzeti ki- sebbségek nyelvén – így magyarul is. Mivel azonban a jogtudományi kar csakis szerbül felvételizteti a di- ákokat, a Vajdasági Magyar Diákszövetség (VaMa- DiSz) még 2015 decemberében pert indított az újvidé- ki bíróságon a jogi kar ellen. Első fokon pert vesztett a diákszervezet, de fellebbezett, az újvidéki Felbelle- velti Bíróság pedig helyt adott a VaMaDiSz-nak, és kijelentette, az első fokon eljáró bíró több esetben is szabálysértést követett el, a többi közi akkor, amikor

SZLOVÁKIAI VÁLTOZÁSOK

A kormánykoalíció vezető pártja a Smer (Irány) szociáldemokrata párt, kénytelen volt jelentős veszteséget elkönyvelni a november 4-i megyei önkormányzati választásokon. A közigazgatásilag nyolc megyére osztott Szlo- vákiában mindössze egy megyeelnöki helyet (Trnecsén) szerzett a Smer, és egy független jelölt győzelmet támogatja (Nyitra). Az előző ciklushoz viszonyítva a párt négy megyeelnöki posztot vesztett el. Ez az eredmény tükröződik a megválasztott megyei képviselőtestületek összetételében is. Mindössze két megyében lesz képes a Smer többséget kialakítani, de azt is csak azon független képviselők támogatásá- val, akiket a választások során maga a Smer is támogatott.

A választások győztesének a három szlovák jobboldali párt, és a szintén jobboldali Magyar Községesség Pártja könyvelhető el. Ott megyében (Pozsony, Nagyszombat, Zsolna, Kassa, Eperjes) megyeelnöki posztot szerettek és a képví- selőtestületekben is képesek többséget szerez- ni, de ók is csak a függetlenek támogatásával. Külön kategóriát helyez Besztercebánya megye, ahol bonyolult helyzet alakult ki. A függet- lenként induló megválasztott megyeelnököt a jobboldali és a baloldali pártok is támogatták. Ez azért történt így, hogy leválthassák a jobb- oldali szélsőségesnek mondott Szlovák Néppárt regnáló megyeelnökét. Ez sikerült, de a 49 tagú képviselőtestületben átláthatatlanokká váltak az erőviszonyok. Minden a megválasztott 22 független képviselő magatartásán múlik.

Az előző mondat nem véletlen. Ugyanis a legtöbb képviselői helyet a függetlenként in- duló jelöltek szereztek meg. A nyolc megyében összesen 161-et, ami az előző választási eredményekhez viszonyítva szokatlan. A pártok versenyében első lett a Smer 88 képviselői hely- lél, második az újraelődő jobboldali Keresz- ténydemokrata Mozgalom (egykor volt elnöke Ján Čarnogurský) 47 mandátummal, harmad- dik, többek meglepetésére a Magyar Községesség Pártja (MKP) lett 33 képviselővel, negyedik a jobboldali Egyszerű Emberek formáció 24, és csak ötödik lett a Smer-rel kormánykoalíció- ban politizáló szlovák-magyar vegyespárt, a Most-Híd, 10 képviselővel. A listát a szintén koalíciós Szlovák Nemzeti Párt zárja 9, együtt

a jobboldali liberálisnak mondott Szabadság és Szolidaritás párttal, szintén 9 mandátummal. Két képviselői helyet szerzett meg, a már említ- tett Szlovák Néppárt.

A választási eredmények birtokában szólni kell okvetlen a részvételi arányokról, amelyek jelentősen eltérnek a parlamenti választásokon elért, lényegesen magasabb szavazói számok- tól. Míg a parlamenti választásokon a részvét- el többnyire 60 százalékt körül szokott mozog- ni, addig ez a mostani megyei választásokon mindössze 29,95 százalékos volt. Sőt az összes előző megyei választáson mindössze 20 száza- lékos, illetve az alatti volt az aktivitás. Példá- ul az előző, 2013-as megyei választáson, amely még kétfordulós volt, 20, illetve 17 százalékos volt a részvétel. Éppen az alacsony részvételi arányok intenek óvatosságra, messzemenő kö- vetkeztetések levonása tekintetében. Továbbá azt is figyelembe kell venni, hogy az egyes me- gyei képviselőtestületekben a független képví- selők valószínűleg nagyjából egyenlő arányban osztódnak majd meg a koalíciós és az ellenzé- ki jobboldali pártok között. Ezért is mondhat- ta Robert Fico miniszterelnök, a Smer elnöke a választási eredmények miyebb elismerése után, hogy korántsem vesztett akkora az Smer, mint ahogy azt egyes médiák tállalják. Kétségtelen azonban, hogy valami elmozdult jobbra a szá- mos korrupciós, vagy korrupció gyanús ügynek köszönhetően, amelyek körülleglik a kormány tevékenységét.

Minden szlovákiai választáson, amióta 2009-ben kettévált az egységes a magyar párt, „külön versenyt” vív a magyar etnikai Párt, az MKP, és a szlovák-magyar vegyespárt, a Most-Híd. A parlamenti választásokon eddig mindig a Most-Híd volt eredményesebb, és bejutott a parla- mentbe, az MKP pedig nem. A megyei választá- sokon a Most-Híd-dal szemben viszont, jelentős előnnyel, eddig mindig az MKP nyert. Ennek okait hosszan lehetne elemezni. Egy mondat- lal ezt úgy lehetne kifejezni, hogy az MKP-nak jobb, a magyarok lakta Dél-Szlovákiai érintő regionális, érdekvédelmi politikája, amely kö- zelebb áll a lakosság érdekeihez.

A megyei választásokon követően, többen nem is a pártok közötti erőviszonyokat és azok változásait elemezték, hanem a megyék,

nem hallgatta ki a tanúkat, vagy amikor nem tesz- tette ki az ügyet a későbbi évekre, azaz csak a 2015. évi felvételivel foglalkozott, a tavalyival és az ideivel nem. Így október 13-án újratárgyalta az ügyet, de a bíró a VaMaDiSz várokozásaival ellentétben most sem hall- gatta ki a tanúkat.

Ez évek óta hűzódó, egyesek által kirakatpernek tartott, a közvéleményt pedig két markáns táborra osztó bírósági ügyben a diákszövetség nem áll egyedül, szakmai támogatást kap a Tartományi Oktatá- si, Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Kisebbsé- gi — Nemzeti Községégi Titkárságtól (melynek élén vajdasági magyar titkár áll), a Magyar Nemzeti Ta- nácstól, illetve a magyarországi Kisebbségi Jogvédő Intézettől. Ez utóbbi segítségével kapcsolatban áll- nak Erdély és Felvidék jogvédő szervezeteivel, ahol szintén nem ismeretlenek a hasonló peres eljárások.

A szervezet elnöke mélyeséges csalódottságuk- nak adott hangot, hiszen bár a másodfokú ítélet nem foglalt állást az ügygel kapcsolatban, nem adott igazat sem nekik, sem a jogi karnak, amely azon- ban mindenféleképpen nagyon pozitívan élte meg a döntést. Első nyilatkozataiban Sóti Attila azt hang- súlyozta, az új ítélet után a VaMaDisz elnökségének mérlegelnie kell, hogy érdemes-e ezt az eljárást folyo- títani. Néhány nap múlva bejelentették, úgy döntö- tek, nem adják fel.

Életfogytiglani büntetés követelése

150 ezren írták alá Szerbiában azt a kezdeménye- zést, mellyel tényleges életfogytiglani börtönbünté- zést követelnek a gyerekgyilkosoknak. A megmoz- dulást egy civil szervezet, a Tjiana Juric Alapítvány szervezte (az alapítványt egy brutálisan meggyilkolt kislány édesapja alapította és működteti). Szerbia negyven városában állítottak standokat, október utolsó hetében önkéntesek gyűjtöttek az aláírásoknak érdekében, hogy az állam módosítsa a Bün- tető Törvénykönyvet és bevezesse a tényleges életfo- gytiglani börtönbüntetést azokra az esetekre, ha va- lakik gyermeket, kiskorút vagy várandós nőt öl meg, és az elkövetők feltétlenül se lehessen szabadlábra helyezni. Szerbiában a jelenleg kiszabható legbő- sabb büntetés negyven év szabadságvesztést jelent. A törvény szerint a büntetés kétharmadának leltété- se után az elkövető feltétlenül szabadon bocsátható.

Az alapítvány még május elején kezdeményezte a Büntető Törvénykönyv módosítását, viszont a kép- viselőház nem tűzte napirendjére a javaslatot, ezért a mostani aláírásgyűjtéssel szeretnék volna nyoma- tékosítani, hogy a szerbiai társadalom mellettük áll. Most már a parlamenten van a sor.

FEHÉR MÁRTA

Zsoltárok Felsőőrött

Böszörményi Gergely szervezésében a „Kár- pát-medencei magyarok zenéje 2017” keretében emlékeztes hangversenyt rendeztek október 7-én az oberwarti/felsőőri református templomban.

A reformáció félévezredes évfordulója kapcsán a Magyar Örökség díjjal is kitüntetett Debreceni Református Kollégium Kántusa és a budapesti Psalterium Hungaricum vegyeskar 2016 októberében a Kárpát-medence történelmi református központjai- ba vezető előadókörútra indult. Miskolc, Debrecen, Kassa, Budapest, Kecskemét, Csurgó, Beregzsász, Kolozsvár, Székelyudvarhely, Kézdivásárhely és Sárospatak után 2017. október 7-én a felsőőri refor- mátus templomban tartottak kulturánk megőrzése szempontjából kivételes értékű hangversenyt.

A Kántus negyedszer koncertezett Felsőőrött. Első alkalommal 1976-ban jártak Burgenlandban. Az Európában is egyedülálló múlttal rendelkező kórust Maróthi György polihistor-tanár alapí- totta 1739-ben. Claude Goudimel genií zsolnárföl- dolgozásainak felhasználásával meghonosította a négyzólamú „harmóniás” zsolnáreklést. A hajtán négytagú kvartett később férfikarrá, majd 1954-ben vegyeskarra alakult. Felésszázzal el- jött vette kezébe a kórus vezetését Berkesi Sándor, akinek igényes, fáradhatatlan munkássága alatt az együttes a magyarországi kóruskultúra nemzetköz- illeg is ismert és elismert képviselőivé vált. Két éve társakarnagyként Berkesi mellett dolgozik egy- kori tanítványa, Arany János.

A református zenei élet egyik vezető együttesét, a Psalterium Hungaricum vegyeskart Arany János karnagy alapította a Baár-Madas Gimnázium egyko- ri diákjaiból 2001-ben Budapestben. Hangversenyek- en a magyar és európai szerzők művein keresztül a zenébe foglalt evangéliumot terjesztik.

„Solus Christus! Sola Scriptural Egyedül Krisztus! Egyedül a Sentírás!” – vallották a reformátorok a XVI. században. Ezt tartották hitbeli szinormé- réknek az áhítatot szervező kórusvezetők – Berkesi Sándor és Arany János – is, amikor közös műsorukat megtervezték. Cesar Frank, Claude Goudimel, Felix MendelssohnBartholdy, Kodály Zoltán, Gárdonyi Zoltán és Gárdonyi Zsolt zenei imádságain keresztül lel- ki-szellemi élményül gazdagították a hallgatóisgot.

A műsor második felében az Orségi Református Egyházmegye énekkarai léptek fel. Az Griszentpé- teri kórust Boldogh András, a Zalaegerszegi Var- ga Annamária, a szombathelyi Murešin Adriána,

HERKULESFÜRDŐI EMLÉK

Egy magyarrá lett osztrák születésű zeneszerző-re emlékezünk halálának 60. évfordulóján.

A bécsiek kedvenc kirándulóhelye a Bécsből 25 kilométerre fekvő város, Baden, amely gyógyvizén és kaszinóján kívül sok más látnívalóval várja az odaérkezőt. Gyakran járok én is e szép barokk városba, ahol az egyik alkalommal egy PAZELLER JAKAB-nak felállított emléktáblát pillantottam meg egy ház falán. Elgondolkoztam az osztráknak született, de magyarrá lett zeneszerző sorsán.

Mi, magyarok Pazeller Jakabnak ismerjük, de Jakob Pazellerként született Badenben, 1869-ben. A híres zeneszerzők, Lehár Ferenc és Kálmán Imre kortársa volt, aki ugyanúgy katonakarmesterként munkálkodott, mint Lehár Ferenc.

Pazeller Jakabot messzire sodorta az élet. Herkulesfürdőre rendelték, ahol megismerkedett egy magyar lánnyal, elvette feleségül és magyarrá lett általa. Ott, az akkori elegáns fürdővárosban komponálta a *Herkulesfürdői emlék* (1903) című keringőjét, amely rövid idő alatt világsikert hozott számára. A kor divatja szerint szöveget is írtak a népszerű keringőkre, így a *Herkulesfürdői emlékek* is lett több nyelven énekelhető változata. A magyar szöveget Zerkovitz Béla írta.

Pazeller Jakabot messzire sodorta az élet. Herkulesfürdőre rendelték, ahol megismerkedett egy magyar lánnyal, elvette feleségül és magyarrá lett általa. Ott, az akkori elegáns fürdővárosban komponálta a *Herkulesfürdői emlék* (1903) című keringőjét, amely rövid idő alatt világsikert hozott számára. A kor divatja szerint szöveget is írtak a népszerű keringőkre, így a *Herkulesfürdői emlékek* is lett több nyelven énekelhető változata. A magyar szöveget Zerkovitz Béla írta.

CZELLÁR JUDIT

Advent az ’50-es években

In memoriam Szász Zoltán, kitévezték 1957-ben

Az ajtó nagyot csikorodult, amint a kilinccset lenyomta. Félt is bemenni a boltba, mert egyedül még soha nem volt itt.

Sokáig készült a vásárlásra, sokáig tartott, míg megértette, vásárolni csak pénzért lehet. De pénzt honnan lehet szerezni? Hogyan és mi is az? Valahogy megértette, hogy enélkül nem lehet elérni álmait, a Balaton csokit, ami kicsi kocka volt ugyan, de számára narancssárga papíra csomagolt, elérhetetlen bűvös csoda – , vagy a másikat, a zöld papiroson futó ózikét ábrázoló Meccseket.

Arra aztán gondolni sem mert, hogy talán egyszer a Gránit-kockát is megveheti. Ez álmodni sem mer-te, erről csak beszéltek, a nővére meg is kóstolta, az a hír terjedt el, hogy az a legfinomabb.

De most mindez teljesülhet, hiszen van pénze: három forint! Óh, meddig tartott, míg összegyűjtötte, most szorongatta is kezében, miközben számígtatta: Balaton 35 fillér, Meccsek 40, a Gránit – már ha van –, talán 50 fillér.

A bolt szegényes kis helység volt, fekete, olajos padlóval borított, az eladó fehér köpenyt, fehér sap-kát viselt. Mögötte kétrészes falada, melyből a lisz-t és cukrot mérte ki. Barna csomagoló papírt kú-palakúra sönörített, ebbe helyezte az árukat.

A pultra akadt meg a szeme, itt jégucorok, krump-licucor halkomk meredeztek, gyermeki vágyakat, ál-mokat idézve. Mellettük kis kalapács, ezzel mércezt-ek kinek-kinek kérése, fillérje szerint.

A polcok üresen várakoztak, rajtuk egyetlen konzerv virítot, piros arcú asszony, fakanállal a kezé-ben, fején csokorba kötött kendő. Ezt gyerekfejvel nem tudta, hogy mi lehet, ők soha nem vettek ilyet még, talán finom!

A pultbal oldalán, három nagy, dugós üvegben voltak a csokoládék. Már amikor voltak.

Má szerencsésé adódott: Balaton, Meccsek, Gránit, mindhárom kocka ott sorjázott.

Boldogan vásárolt, először életében – és a legjobb dolgokat!

1956. november 4-re való megemlékezés kulturájáról

„Ne engedjük, hogy az 1956-ban kiéimlött vérágyam megelveztemben!” (Albert Camus)

A Napraforgók Táncegyüttes „nagy örömmel jelen-tette be” egyik októberi e-mail levelében a 19. Bécsi Magyar Táncháztalálkozó megrendezését. Ebből kitű-nik, hogy a sokrétű, gazdag népművészeti programnak „közös mulatás” vet véget. Megjegyzem, hogy a tánc-együttes elismerést érdemel népi kultúráért végzett tevékenységéért és köszönet illeti az őket támogató szervezeteket, hivatalokat. A meghívón kilenc magyar-orzsági és ausztriai támogató lojoga mellett. „Készült a Magyar Kormány támogatásával” szöveg is olvasható.

Mindez szép és időszerű lenne, ha nem merülne fel a kérdés, miért éppen november 4-re került a táncház-találkozó időpontja, amikor az esztendő több mint ötven hévége áll rendelkezésre és a rendezésre alkal-matlanokat leszámítva még mindig elegendőből lehet válogatni. Ugyanakkor az 1956-os FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC leverése emlékeztető november 4. évente csak egyszerű fordul elő.

Mi, magyarok nemcsak népi kultúránkban, hanem nemzetünk történelmében is találunk a hétköznapi szürkeségéből kiemelkedő, megemlékezésre méltó JE-LES NAPOKAT. Ezek egyike október 23-a és november 4-e. A hagyományos ünnepeké leginkább az elsőre, a hősiés küzdelmek és a rövid szabadság napjaira emlé-

Pazeller zenésítette meg a népszerű *Akácus út* című dalt is.

E gyönyörű keringőt sokszor hallani a budapesti Dankó rádió internetes oldalán. Szinte majdnem mindennap felcsendül a kívánságműsorban, amelyt sokan hallgatunk itt Bécsben is. A jól ismert és népszerű Pere János magyar dalénekes, a szalonze-ne öröjnye énekli szívbemarkolóan.

Itt emlitem, hogy jól ismerjük Karel Vacek szer-zeményét is, a *Du schwarzer Zigeuner!*, amelyet németül Vico Torriani, csehül Karel Gott tett köz-kedvelté, és e dal most éli új fénykorát. Magyarul *Egy dal csak az élet* címmel ismerjük. Z. Horváth Gyula szövegével újabban meghódította sokunk szívét itt Bécsben is, éppúgy, mint Pozsonyban, vagy Opatijában. Egyre többször kéri és küldik szeretteiknek születésnapra vagy más alkalomra a magyar szöveget is értő hallgatók.

Visszakanyarodva Pazeller Jakabhoz, büszkék vagyunk rá mi, magyarok, hiszen bármikor lehető-séget talál volna a Monarchia megszűnésével elhagy-ni Magyarországot. Ő mégis ott élte le életét. Az 1956-os forradalom idején, 87 évesen *Forradalmi nyilatnyt* komponált. 88 éves korában, 1957-ben halt meg Magyarországon.

LUISE STRAUB

– Na, ebből nem ad senkinek, de hova is tegye majd, hogy öccse el ne érje? – Jó, egy kicsit majd mégis ad neki, de azért elrejtí szeme elől, hisz az a biztos! A konyhában lesz a legjobb, ott senki nem érheti el – döntötte el magában.

Futva igyekezett a konyhába, de beérve azonnal megállt, mert anyja és egy ismerős asszony, Szász néni voltak ott. Suttogó beszédük és a fel-felvillanó zokogás érthetetlen és megdöbbentő volt.

Félszavakat hallott csak, anyja végigszáló mozdulatait látta, de nem értett semmit.

– Elvitték a fiamat, örökre börtönben marad, vagy ki is végzik talán... pedig nem csinált semmit, csak ott volt a tömegben...

– Próbálon ügyvédet keresni, jót kell találni...

Aztán anyja és Szász néni már az utcán voltak és ő egyedül maradt.

Becsukják a frát? Hová? Örökre? Mi az, hogy örök-re? És mi lesz a fiúval? Soha nem kap semmi jót, még Balaton-csokit se?

Napokig gondolkodott, mi is lehet ez, végül any-ját megkérdezte:

– A börtönbe járnak-e angyalok?

– Igen - mondta az anyja, oda bizony már csak az angyalok járnak. Már ha jár valaki.

Akkor megtudta, hogy hova kell mennie, ahol an-gyalt már kettőt is látott. Gyorsan becsomagolta a csokoládékat és szó nélkül kisurrant a házból, kezé-ben szorongatva a csoki-csomagot.

Csikorgó tél volt és bár sietett, az út mégis hosz-szúnak tűnt.

A templom kilinccse magas volt, ágaskodva, félve érte csak el.

Bent az örökmécs fénye világlott, csontokig hatolt a hideg. A kopott padokban senki sem ült, a mennyezetről Szent István kitárt karokkal nézett le rá. Mellette két angyal, hatalmas szárnyakkal.

Félve tette le csomagját, ráírta, biztos, ami biztos, csupa nagybetűvel:

„A SZÁSZ FIÚNAK!”

Vajon melyik angyal vitte el?

Gyönyörköd(tet)ő pillantás

– Raffaello-tárlat az Albertinában –

Szenvedélyes, ugyanakkor melankolikus ifjú portréja hirdeti Raffaello szeptember 29-én, a bécsi Albertina Múzeumban megnyílt kiállítását. A színek elevensége, a tekintet érzékese magával ragadó; az ajkák pirosa szinte élénkíve teszi a plakátokan is megjelenő arcot. *Bindo Altoviti portréja*, amelyet a Washingtoni Nemzeti Galériából kölcsönöztek a tárlatra, nem véletlenül vált a kiállítás emblematikus alkotásává. A félfprofilból ábrázolt férfi tekintete megénezi a kép szemlélőjét, még akkor is, ha elbi-zonytalanodunk: vajon Raffaello portré alánya a mi szemünkbe tekint-e.

Bélelpe a kiállítás terébe, a látogatót hasonlóan intenzív tekintet fogadja: Raffaello 1506-ból datált *Őnarcképével* áll szemben. Komolyság, melábu, vagy inkább melankólia, a Földényi F. László által „vertikális honvégnak” nevezett érzés, létállapot, „belső erő” tükröződik az arcon. Olyan erő, aminek birtokában az ember másra figyel, máshol feledi fel azt, amit korábbi civilizációk -lényeinek neveztek [...]. A melankólia a metafizika iránti nyitottságot jelenti [...]” – írja Földényi *A melankólia dicsérete* című kötetében. S éppen ezért érdekes megfigyelni, hogy az ábrázolt tekintetek sem *Bindo Altoviti port-réján*, sem *Őnarcképén* nem keresik közvetlenül a befogadó pillantását: felre tekintő, elmélázó, másfé-lé figyelel alakokat látunk, akik talán pillantásukat olyan nem látható pontba mélyeszítik, amely az ábrázolt világ határain kívül található, s amely talán ugyanúgy igézi meg őket, ahogyan a kép szemlélőjét „e lényegre” vetett pillantásuk.

A kiállítás Raffaello életrajzszakaszainak legfőbb alkotásait veszi sorra, s a koncepció szerint fő művei-hez készítet előtanulmányait, grafikatí lehet meg-tekinteni, amelyeket kiegészít egy-egy nagyobb fest-mény. (Érdekes párhuzamként lehet megemlíteni a 2013–2014-ben Budapesten megrendezett Raffaelo-kiállítást, amely szintén a munkafolyamatok re-konstruálásának bemutatását tűzte ki célul.) A tárlat

Raphael – Albertina, Bécs, 2017.09.29. – 2018.01.07.

VÁRKONYI BORBÁLA - Kőrösi Csoma Program ösztöndíjasa

A belső szabadság keresése

Bennetek van címmel mutatták be **Pohl Balázs rendező darabját november 4-én és 5-én a SVUNG – Bécsi Magyar Színkör előadásában a bécsi Pyg-malion Theater színpadán.**

„A helyszín egy rég megszűnt, egykori női börtön leghátú zárkája, melyben a rabokat valahogy ott felejtették...” – olvasható a Lukács evangéliumának parafrazisaként is értelmezhető darab leírásában. A három női rab, akiknek élettörténetére folyama-tosan derül fény az előadás során, kétségbeesetten, olykor rezignáltan számolja az évek múlását, miköz-ben minden nap meg kell küdeniük önmagukkal és egymással. Egy váratlan esemény azonban felüljúa a hétköznapiakat, mégpedig Erzsi nem várt és teljesen abszurdnak tűnő terhessége. A gyermekülés kibil-letni rabtársnőit... Tanúi lehetünk Zsóka és Böske elté-rő reakcióinak: míg Zsóka örömmel és hittel, a jövő-be vetett reménnyel fogadja a születendő gyermeket, addig Böske elutasítón viszonyul a gyermek érkezé-sének gondolatához a hétköznapi élet nyomorúsága-it sorolva, képtelennek tartva azt, hogy egy cellában fel lehessen nevelni egy gyermeket.

Karcsi születésével sem változik meg egyszerre minden: eltelik tizenhét év, s a három, egykor be-börtönzött fogoly ugyanúgy képtelen megtalálni a belső harmóniát, mint annak előtte. Böske egy lázálom következtében végre el tudja mesélni el-életésének okát, ahogyan azt korábban Karcsi

Bennetek van *Írta és rendezte: Pohl Balázs.* Pygmalion Theater, Bécs, november 4–5. *További előadások:* december 3., 10.

Szereplők: Erzsi: Szalmási Júlia, Zsóka: Blaskó Katalin, Böske: Bajka Kinga Csengele, Karcsi: Se-bestyén Kristóf. – SVUNG – Bécsi Magyar Színkör

VÁRKONYI BORBÁLA

DIPTICHON

– Lesi Zoltán és Korpa Tamás fiatal költők felolvasóestje Bécsben –

November 14-én a Bécsi Egyetem Finnugor Tan-székének támogatásával, az Ausztriai Magyar Ku-tatóintézet szervezésében LESI ZOLTÁN és KORPA TAMAS költők olvastak fel verseiket a Finnugor Tanszéken megjelent érdeklődőknek.

Lesi Tamás, a Bécs-Budapest Transzit elnevezésű irodalmi projekt szervezője, a Fiatal Írók Szövetsé-gének (FISZ) tagja mutatta be elsőként az estre Ma-gyarszágról érkező Korpa Tamást, a FISZ elnökét és, az André Ferenc által vele készített interjúból idézve. Korpa Tamás az interjúban *Inszomnia* című, 2016-ban a Kalligram Kiadónál megjelent kötetével kapcsolatban vallott a szöveg keletkezéséről, s a be-zelgetésből az is kiderült hogyan viszonyul a szerző a költészet és festészet viszonyához.

Lesi Tamás kérdéseire válaszolva Korpa Tamás *Inszomnia* kötetének előzményeiről, a *Metapilla-nat* című ciklus háttéréről beszélt, felelevenítve egy-egy részletéről tett közös utazást, amelynek során autó-jukkal kisodródtak az Aggteleki karszt-hegységben.

VÁRKONYI BORBÁLA

2017. november–december

MARTIN KRENN

Szent Istvántól Szent Mártonig – Burgenland nemzeti ünnepei

A címer, a himnusz és a nemzeti ünnepek a 19. század óta magától értetődő identitásépül-tekünk nemzeti szimbólumok. Így van ez Bur-genlanddal (Őrvidékkel) is, mely 1918 utáni létrejöttének speciális története a többi orszá-rák tartományával ellentétben éppen nem tette lehetővé, hogy a letűnt Habsburg Monar-chiával létrejövően egy történelmi-kulturális ka-pos. Őrvidéknek tartományi önállóságát, azaz saját magát és ezeket a fontos szimbólu-mokat először meg- és ki kellett találnia.

Viszonylag gyorsan sikerült a szociálde-mokratáknak, keresztényszocialistáknak és a „nagyémeteknek” – akik akkor az őrvi-déki tartományi politika többségét alkották – megegyezésniük Burgenland címerét illető-en 1923-ban. Kisebb formai változtatásokkal 1929 elején bemutatták a tartomány színeit, ezek a vörös és az arany; valamint a címert, a fekete sziklán ülő vörös sast. A himnusz kiválasztásának procedúrája merőben más-ként zajlott. A folyamat másfél évtizedig tar-tott, és csak 1936-ban, az ausztro-faszizmus ideje alatt öltött végleges formát a Zauner–Görlich-himnuszban.

A tartományi ünnepnap kijelölése sem volt egyszerű Burgenland „alapításának” idején. Túlgyósan különböző véleményen voltak a politikai színpad szereplői ahhoz, hogy egy konszenzus létre jöhessen. Ezért maradt 1922. augusztus 17-ig a hivatalos tartományi ün-nepnap Burgenlandban augusztus 20-a, Szent István napja. Így Magyarország történelmi nemzeti ünnepét a tartomány 1921-es osztrák bekebelezése után is használták mindadd-ig, míg a burgenlandi tartományi ünnepnap kiválasztása 1922-ben bizonyos fokig állami kénszerré vált.

A burgenlandi tartománygyűlés szociálde-mokrata frakciója eleinte megelegettét volna azzal is, hogy ne legyen Burgenlandnak külön tartományi ünnepnapja, töltsse be ezt a felada-tot egyszerűen az osztrák nemzeti ünnep (no-venber 12., a köztársaság kikiáltásának napja). „Ezzel elzárták kifelé is kifejezésre juttat-ni az Osztrák Köztársasághoz tartozásukat”. Az idő szerint nem láttak igényt arra, hogy a István-napot újonnan létrehozott tartomány

A burgenlandi tartománygyűlés szociálde-mokrata frakciója eleinte megelegettét volna azzal is, hogy ne legyen Burgenlandnak külön tartományi ünnepnapja, töltsse be ezt a felada-tot egyszerűen az osztrák nemzeti ünnep (no-venber 12., a köztársaság kikiáltásának napja). „Ezzel elzárták kifelé is kifejezésre juttat-ni az Osztrák Köztársasághoz tartozásukat”. Az idő szerint nem láttak igényt arra, hogy a István-napot újonnan létrehozott tartomány

EGYÜTT ÉLÜNK A MÚLTTAL

A címke fametszetes nyomással készült, igé-nyesen megtervezett szép darab, dekoratív nő-vényornamentika, fonat keretesi a stilizált mo-tívumokat. A merített papírban vízjel nem talál-ható, de az ábrák összessége sok mondanivalót tartalmaz. A fametszetes technika kiválóan alkal-mas az egyszerűen megfogalmazott, képi mó-don ábrázolt lényeges információk közvetítésére. A fametszőknek, különösen a könyvnyomta-tás elterjedésével mindig is fontos szerep jutott. A rizsmacskéket (a kártyákat, szentképeket, címerrajzokat stb.) egyéni megrendelésre készí-tették.

Fontos és egyértelmű tájékoztatást adnak a címerszalagban kalligrafikusan leírt nevek, így történetesen a GRAFF.NICLAS PALFI, LEON-NORA PALFI, és a közlés, miszerint a csomag-ban „Schreib Papier”, azaz írópapír található. A Palfi, illetve Pálffy család a kihalt Héderváry nemzetségi Kont nevű ágágnak leszármazottja. A címszalagall összefüggésben utalni kell arra, hogy a szoba hová Miklós gróf és neje, Eleonó-ra a XVII. században éltek. Ehhez a család törté-netében lapozzunk kissé vissza. Pálffy II. Mik-lós, Vöröskő várának és uradalmának birtokosa, 1600. április 23-án Vöröskő várában halt meg. Vagyonát fiai, II. István és János közösen örökölték. Fia, III. Miklós (1699–1621) prövel, az ő neve nem szerepelhet a szalagon, mivel 22 éves korában elhalálozott. Pálffy II. Miklós fián-ka, II. Istvánnak (1585–1643) és feleségének, gróf Puchaim Eva-Zsuzsannának született IV. Miklós és Mária névű gyermekek.

Az említett Pálffy IV. Miklós (1619–1679) egyetemi tanulmányait Nagyszombatban, Bécs-ben és Ingolstadtban végezte. Számítalan címet birtokolt: aransarkantyús vitéz, Pozsony vár-megye örökös főispánja, a magyar Szent Korona öre, jeruzsálemi lovag. Harcolt a törökök ellen is. 1649-ben feleségül vette Harrach Mária Eleo-nora grófnőt, gróf Harrach Károly Lenárd és Eg-genberg Mária Franciska hercegnő leányát. IV. Miklós Pozsonyban halt meg.

te meg Szent Mártont Burgenland tartomány védőszentjének – ahogy az indoklásban áll: *„ob singularem in eum populi devotionem”* („az emberek különös hasznára”). Szent Márton megemlék különös hasznára”). Szent Márton *„ezt a dolgot rendbe hozza és a tartományveze-tésnek egyértelművé tege, hogy a tartomány evangélikusait semmilyen körülmények között sem lehet kelezni a Márton-nap ünneplésé-re”*. Ez é hasonló felbontások, valamint a tárgyalások a burgenlandi tartományvezetés és az evangélikus egyházati tanács között eredményre vezettek. Így 1926 tartományi ünne-pe előtt a tartomány minden kerület vezetése rendeletet kapott arról, hogy nem katolikus szociáldemokrata berkekben már kezdettől pe-joratív jelzővel látták el és úgy emlegették, mint *„Márton libáinak ünnepe”*. Ez a nap lett a szoci-áldemokrata párt számára a november 12-i álla-mi ünnep előkészítésének napja.

Az evangélikusok reakciója

A burgenlandi evangélikusok körében Márton-nap hivatalos tartományi ünneppé nyilvánítása nagy felháborodást keltett. A *„Burgenland Evangélikus Templomhírnöke”*, az evangélikus egyház burgenlandi lapja ker-telés nélkül kijelentette: *„a Márton-nap ka-tolikus ünnepnap és nem tartományi ünnep”*. Úgy érezték, hogy *„megterhelő, hogy nekünk,*

Németből fordította: Fetes Kata

fok, később a Kinsky család birtokolta az épüle-tet. A következő tulajdonos Rudolf von Khuen von Belsay Lambachi uraság, aki új reneszánsz stílusú palotára alakíttatta át a régit. A palota „Pálffysá-ga” akkor kezdődött, amikor Pálffy Pál gróf elvette e tulajdonos lányát, így 1684-től az Erdődi-Pálffy hercegek lettek palotabirtokosai. A palota hírneve Mozarthoz is kapcsolódik, 1762-ben itt lépett fel hatéves csodagyerekként testvérel, Nannerl-vel, valamint itt mutatták be először magántársaság-ban *Die Hochzeit des Figaro*, Figaro házassága című operáját. Az épületet, miután 1944-ben bom-batalátal érte, renoválták. Épp a napokban feje-ződött be a műemlék-palota legutóbbi felújítása.

A könyvtárlátnban talált, Vöröskőt ábrázoló fa-metszet ismeretlen példányként került elő, csa-ládfa-kutatás tárta föl a dokumentum egyú korát, feladatát és történetét.

ÁDÁM ÁGNES könyvrestaurátor-muzeológus

„Wege des Wissens”

Az Osztrák Nemzeti Könyvtár Papirusz Múzeumban (Papyrusmuseum) az állandó kiállítás mellett izgalmas utazást tehetnek a látogatók a 2018. január 14-ig tartó, *„Wege des Wissens”* című különleges bemutatón.

Hol kezdődik a tudás, kik által történik az an-tik kultúra átmentése, a tudomány továbbadása a jövő számára? – ezek a kérdések állnak a tárlat középpontjában. A kiállítás átfogó képet mutat arról, hogy a fáradhatatlanul másoló sriptorok mily módon pontosították a változásokat kie-gészítő kommentárokkal a görög s latin szövegek-ben, fordításokban, s hogyan mentették át az ókori klasszikusok, mint például Cicero, Vergi-lius, Homérosz műveit. Nyomon követhető az írás, íráshordozók változatos útja a papirusz-te-kerstől a kódexig. A kiállításon megtekinthe-tő egy több mint 1500 éves papiruszkódex, va-lamint egy Corvina és kódex Zsámboky János (Sambucus) gyűteményéből is. Á.Á.

Oktatás – nevelés a jövőnek

– Beszélgetés Kováts-Németh Máriával –

A Farádón született, Győrben élő Kováts-Németh Mária kutató, egyetemi tanár életútját az Ötven é a hivatás szolgálatában 1967–2017 című kötet foglalja össze. *Gazdag élet- és szakmai tapasztalattal rendelkezik, ezért nagyon is hivatott arra, hogy távolosan felvázolja a nevelés és oktatás alapvető kérdéseit, megossza olvasóinkkal gondolatait, gondjait.*

Az utóbbi években egyre toladokóbbá válik a kérdés a nevelés-oktatás céljáról, vagy éppenséggel – a jelen válságos tüneteli szemlével – céltalan-ságáról. Helyes-e ez a megközelítés?

A kérdés nagyon aktuális és összetett. Először is tudni érdemes, hogy a **nevelés**, a nevelő tevékenység csak a felnőtté válásig tart, az *oktatás* pedig egész életen át, vagyis életünk végéig tanulunk, tanulhatunk, akár szervezett keretek között is, gondoljunk például a továbbképzésekre. Ennek ellenére nevelésről és oktatásról csak akkor beszélhetünk, ha az a tevékenység céltudatos és pozitív irányultságú, vagyis értékkövetítő, személyiségfejlesztő. Ezek hiányában a szocializáció, a környezeti hatá- sok tervezett vagy nem tervezett eredményeit találkoznak. Napjainkban a legnagyobb bizonyta- lanság a nevelésben van. A modern civilizációban ui. nincs szilárd értékkövetítés, a természetes igaz- sárgézet és néhány jogi tradíciók kívül nincs, ami szelektiósz hatást gyakorolna a szociális viselkedésre. *Szent-Györgyi Albert* 1949-ben fogalmazta meg: *”a nevelés az emberiség egyik legfontosabb tevé- kenysége.”*

Miért kérdőjelezik ezt meg a XXI. században? *Alapvető probléma az a hiedelem, hogy nevelni mindenki tud,* s a pedagógia presztíze ma külföldön alacsony Magyarországon. *Feltelelezhetjük, hogy alapvetően a felszínes tudással elért sikerekkel együttjáró értékvesztés az ok, valamint a mérték, az erkölcs, a követendő magatartásminták; az európai és sajátosan magyar kulturális örökségünk megbecsülésének; a kultúra átörökítésének hiánya miatt.* A pedagógia önálló tudományvá válása óta alap- vető kérdés, hogy mi a célja a nevelésnek, mi a fel- adata az iskolának. *A cél: a művelődési értékek, a kultúra megismertlése, megőrzése, gazdagítása és újrafelértéséhez nemzedékről nemzedékre.* A cél megvalósításához tudnunk kell, *mielyek a kultúra alapvető tényezői, és milyen szempontok alapján kell a kultúra műveléségtartalmát, a közműveltség alapjait szolgálni „tananyagot” kidolgoztatni.*

A műlba visszatekinthető említhető a Ratio Edu- cationis (1777), a Mária Terézia-féle rendelkezés az általános népoktatás bevezetéséről, ami lényegé- ben 1868-ban az Eötvös-féle oktatási törvény meg- alkotásához vezeteti a kötelező népiskolai oktatás elrendelésével.

1777. augusztus 22-én Mária Terézia elrendelte a **Ratio Educationist**, azt a latin nyelvű terjedelmes szabálykönyvet, melynek címe magyarul: **Magyarorszáig és a társországok oktatási-nevelési rend- szere.** A magyarországi iskoláztatásban jelentős állomás Mária Terézia uralkodói rendelkezése, amely felekezeten felüli *egységes, állami, tanügyi szabályozás,* annak ellenére, hogy a ma- gyarországi protestáns iskolafenntartók eleve el- utasították. A királyi intézkedés nem változtatta meg a korábbi iskolafenntartók (egyházak) jogait, hanem *állami felügyeletet kívánt gyakorolni a meglévő iskolarendszer feletti.* Ennek érdekében létrehozta a *tankérdéseket,* és szabálykönyvben rögzítette a meglévő iskolatípusokat.

A Ratio hatására szakirányú iskolatípusok fejlődése is megindult Magyarországon. Létrejött a *tanító- képzés új intézménytípusa, a normaiskola, és megalakulnak a királyi akadémiák. Mária Terézia jelentős érdeme, hogy felismertte az anyanyelvi is- kolák szükségességét.* „Az anyanyelvi iskolákkal főként amiatt kell a legnagyobb lelkiismeretessé- gel törődni, mert a bennük elkövetett kisebb-ha- nyagság is megingatja az oktatás és nevelés egész épületének alapját, megakasztja, sőt egészen meg- akadályozza, hogy később a közre áradjon a maga- sabb tudományok sok-sok haszna.”

Az iskoláztatás kiterjesztése minden 6–12 éves gyermekre, a **tanfelügyelettség bevezetése** báró **Eötvös József** vallás- és közoktatásiügyi miniszter nevelési fémjelzett 1868. évi XXXVIII. tc. alapján valósult meg, mely a hazai népoktatás egészéről ren- delkezett. Valamennyi városi és falusi kisiskolát hat- osztályos iskolává kellett felvenni.

Az iskolafenntartók köre is Eötvös nagyjelentő- ségű népoktatási törvénye nyomán 1868-tól telje- sedik ki. A felekezetenek, önkormányzatokon kívül iskolát tarthat fenn az állam, magán személy, tár- sulat. A törvény elsősorban a községek tekint- tette a népiskola fenntartására jogosultnak, hi- valottnak; az állam szerepét ezek segítésére kor- látozza. Az iskolák állami központosítása ugyanis nem volt cél.

A józan egyensúlyteremtő kultúrpolitikus **kisebbség-politikája példaeértékű,** Sopron és Moson vármegyék jelentős részében a német, illetve a hor- vát volt a tannyelv a dualizmus idején. A népiszkolai tanítás nyelve ugyanis a népiszkolai törvény szerint a *tanulók anyanyelve.*

Jean Jaques Rousseau kiadta a jelszót: „Vissza a természethez!” Az oktatásban példamutatók a reformpedagógiai modellek, amit Ön az erdőpeda- gógia, az erdészeti, vagy erdei iskola meghonosítá- sával kívánt népszerűsíteni. Milyen eredménnyel? Rousseau a nevelési elveiben zseniális dilettáns. Felismerte a közvetett nevelés jelentőségét, nem szóval, hanem példával kell nevelni, s biztosítani kell a gyermek számára a tapasztalatszerzést a ter- mészetben, s természetes körülmények között. Val- lotta, hogy gyermek nem kicsinyített felvétel, hanem a gyermekek „önmagiért” való. A **nevelés feladata az irányítás, hogy az ifjú saját maga belássa a böles mértékartás** szerepét, **jelentőségét az életben.** Ezt a reformpedagógiai gondolkodók fogalmazták meg sokszíntűen a XX. század elején, hogy *mindennek alapja a fegyelem.* A fegyelem, az önuralom az em- berhez méltó mértékartás.

Az Erdőpedagógia koncepciót 22 évvel ezelőtől dolgoztam ki, amelynek elméleti pedagógiai alapja a „harmónia elmélet”, légy egysúlyban *önmagad- dal,* ez felteletje a testi-lelki egészségét; *emberár- sáddal,* mely nem nélkülözheti a szabályokat, nor- mákat, tehát a viselkedéskultúrát. S légy harmóniá- ban *a környezettel, természetel,* melyhez alapvető ismeretek kellenek. Az erdőpedagógia valóságos, tapasztalati terepe, szintere az erdő. A Ravazdi Erdőgazdaság akkori igazgatójával, Kocsis Mihállyal megvalósult az erdőpedagógia projekt, először az éltre hívott erdei iskolában, majd beépült a tanító- képzés tantervébe. Nemzetközi sikerét hű projekt, s legutóbb Róbert Vogl bajor kolléga ajándéka igazol- ja, aki elhozta nekem a bajor miniszterium pályáza- tára, aki elhozta nekem a bajor miniszterium pályáza- tára, a tanárok és erdészek együttes továbbképzé- re kidolgozott anyagát díjnyertes „kapcsos könyvét”.

Nem érte be a szűkebb pályra nyújtotta lehet- ségekkel, hanem Burgenlandban is túllépve meré- szen felkarolta a nyugat-európai szóróvány oktatói továbbképzést. Miben rejlik ezen „kítőrésenek” célszerűessége, szükségességűsége?

A történelmi Magyarország oktatáspolitikai in- tezkései és megvalósulásuk 30 éve foglalkoztatnak. Neveléstörténészként, a Győr-Sopron Megyei Pedagógiai Társaság elnökeként a 90-es évek elején sikerült egy tudományos műhelyt létrehozni, működtetni a régió (Magyarország, Szlovákia, Ausztria) szakembereivel. Ennek egyik jelentős állomása volt az ezérvés ma- gyar iskoláztatásra való készülés jegyében egy regi- onális (határon túli is) *iskolátörténelmi bemutatóki- állítás* rendezése és a kétnyelvű nyugati régiót bemutató *iskolátörténelmi könyv* bemutatója 1996-ban. 20 éve pedig elnöke vagyok a Veszprémi Akadémia Bizottság Magyarágskutatás Bizottságának. 1998-ban „kutatás és fejlesztés” pályázat keretében terepi vizsgálatot végeztem Burgenlandban is. *Ajánédek volt az ismer- kelés Bécsben a Központi Szövetséggel,* s a munka folytatása is: először az 56-os ausztriai magyar kö- zépiskolákat bemutató kiállítás megrendezésével Győrben, majd 2000–2013 között *13 alkalommal szervezhettem, vezethettem a nyugati szórónyá- ban magyar nyelvet tanítóok magyarságismereti és módszertani kultúráját gazdagító továbbképzést.*

Jelenleg is vigyázó szemét a határokon túlra sze- gez. Rév-Komáromban évek óta oktató-nevelő tevé- kenységet fejt ki. Milyen kérdések, nehézségek merül- nek fel a kisebbségi nyelven történő oktatás terén?

A neveléstörténeti magyarságtudatásaim elsőlé- ges területe a történelmi Északnyugat-Magyarország. Az Osztrák Nyelvtudományi Intézet után felvidéki kollégák közreműködésével munkám kiteljesedett a Csallóközi Önkormányzatok Egyesületé, a Rákóczi Szövetség, a Révkomáromi Néprajzi Intézet, a somorjai Bibliotheca Hungarica és a Vágsellyei Levéltár vezetői és munkatársai révén. Már az Apáczai Tanítóképző ve- zetőként, majd intézetigazgatóként lenitőségem volt a szlovákiai magyarok tanítói pályára való felkészítésé- re. 2004-ben pedig meghívtak Rév-Komáromba a Selye János Egyetemre, a tanítóképzés szakfelölésének. Vilá- gos követelménytámasztás és igényes munka az alap.

Az országhatárokon túl tudja elkerülni/hetetlen a találkozás, érintkezés az ottani többségi nyelv- kel, kultúrákkal. Hogyan, milyen látja a szomsz- dos népekkel való együttműködés lehetőségeit?

Nagyon fontosnak tartom, hogy „egyenlevén” be- széljünk a közös európai értékeinkről, az európai kul- turális örökségünkről. Ismerjük meg közös múltun- kat, ismerjük el a nemzeti sajátosságokat. S legynék képesek a másik nép sajátos kultúráját – tudományát, művészetét, hitét, hagyományait – megbecsülni, ér- telmi, mert sokszínűségünk nem szegényíti, hanem gazdagít bennünket, s végső soron Európát. DEAK ERŐ

Tánc az életem

Téri Evelin, a közelmúltban egy magyar állami kintüntetést vehetett át. Ebből az alkalomból kér- tem fel egy rövid beszélgetésre. Ismerjük meg őt közelebbről. **Kicsoda valójában ez az energiával telí vidám hölgy, akit a művészvilágban csak ezen a néven ismernek? Mekkora kerület tett, míg végül Bécsben kötött ki? A művésznővel együtt ke- resükk ilyen és hasonló kérdésekre a választ.**

Kezdjük az aktualitásnál. Milyen kintüntetés- ről is van szó?

A bécsi Magyar Nagykövetségen dr. Perényi János nagykövettől vehettem át a Magyar Erdem- rend lovagkeresztjét. Az indoklásban arra hi- vatkoztak, hogy én sokat tettem a magyar balett nemzetközi hírnevéért és azért, hogy a balett okta- tása külföldön is ismertté váljon. Nagyon boldog- ga tesz, hogy ezt egyáltalán észrevették. Engem is Magyarországon képeztek olyanná, hogy külföld- ön is meg tudtam állni a helyem. A magyar bal- lett-tanulás során a tánc lesz az ember élete. Az én mottóm: a tánc az élet himnusza.

Soha nem tudtam meg pontosan, hogy ki javo- sított engem erre a kintüntésre. Sejttem, hogy a Ma- gyar Állami Operaház állhat mögötte, mert a Ma- gyar Nemzeti Balett igazgatója Solymosi Tamás, jól ismeri a munkámat. Mindenesetre bárki volt is a felterjesztő, nagy köszönettel tartozom ezért az elismerésért.

Mikor dőlt el, hogy balettostni tanul?

Kétszázammal gyakorlaton jártunk moziba. Kö- rülbelül hétéves lehettem, amikor egy filmben egy táncoló cigánylány hosszan és nagyon gyors- san forgott. Ez engem annyira megragadott, hogy pár nap múlva azzal álltam anyám elé, hogy én „csinálnám egy táncot”. Rögjön be is mutattam. Édesanyám ezt látva, rögtön mondta: ennek a gye- reknek balettot kell tanulnia. Akkor volt az Opera balettsikolájában tehetségkutató felvételi. Anyám elvitt. Pár nap múlva jött az értesítés, hogy felvet- tek. Ennek a pályának nagy ára van. Itt nem csak az álom dominálnak, hanem egy nagyon szigorú fegyelem is. Ha az ember azt csinálhatja, amit szer- tet, akkor megéri. Én nagyon szerencsés vagyok, mert egész életemben azt tehettem, amit szeretek; balettozhattam.

Hogyan alakult balett-növendékként az élete?

Az én igazi szüleim Szigeti Dániel és felesége. A második évfolyam végén közölték velem, hogy minket kitélepítenek. Hát én nem tudtam, hogy ez mit jelent. A balettkarban engem beosztottak a Szentivánéji álom című darabba, ami a Margit szigeten került bemutatásra Major Tamás rendezé- sében. Én voltam a kis Pókhaló. Szórényi Eva volt Titánia. Neki mondtam az előadás után, hogy nem tudok többé jönni, mert másnap ki leszünk telepít- ve. Ő meg akart menteni engem, de én nem mer- tem megmondani a papámnak, aki aznap értem jött. Így elvesztettem velük a kapcsolatot. Eger- bocra telepítettek minket. Nekem ez nagy élmény volt. Életemben akkor láttam először közelről ál- latokat. Boldogan mentem libákat grízni. Édes- apám minden kapcsolatot bevettte, hogy engem valahogy ebből az állapothól kimentsen. Végül a Balettintézet akkori igazgatója Ligeti György irt egy levelet, melyben kifejtette, hogy én külön- leges tehetség vagyok, és ezért okvetlenül folyat- nom kell a tanulmányaimat. A mai napig hálás va- gok ezért a nagylelkű segítségért. Én annesztárt kaptam. Így kerültem a kollégiumba, ami akkor nagyon szép környezetben, a Gellért-hegy oldalá- ban volt. Az ellátás viszont igen rossz volt. A leg- több kollégistának vidéken éltek a szülei, így ők gyakran kaptak otthonról csomagokat. Jött a ka- rárcsonyi szünet és mindenki utazott haza. Nagyon irigyletem öket. A csomagok miatt is, de főként azért, mert a családjukkal tölthettek az ünnepet. Nekem azonban, az amnesziám miatt nem volt szabad kapcsolatot tartanom a saját szüleimmel. Tizenhét évig nem is láttam az igazi szüleimet. Nem is tudtam, mi lesz velem a karácsonyi szünet- ben, hiszen a kollégiumot is bezárják.

Karácsonyok az operában a Diótörő volt műso- ron. A balettmesternő Horváth Margit bevett engem a előadásba, mert nem utaztam el. Én akkor anny- ra agodtam a saját sorsom miatt, hogy a próbákon nem tudtam koncentrálni, mindig elrontottam a lé- pést, vagy rosszkor léptem be. „Mit csinálsz?”- rivallt rám. „Repülőt csinálok befőled”. Ami azt jelentette, kidobát az iskolából. Ettől annyira megijedtem, hogy életemben először öngyilkos akartam lenni. Ki akar- tam ugrani az ötödik kisablakán, de a gyerekek visz- zahívták és rögtön eluralták a balettmesternőnek. Akítóv úgy félttem, mint a tűzöl, most magához hiva- tott, hogy kérdőre vonjon. Szípgva mondtam, hogy nekem nincs hova mennem karácsonyra, mert az én szüleimet deportáltak, azt sem tudom, hol vannak, s különben sem szabad kapcsolatot tartanom velük. Azt kérdezte „hozzánk jönnél a karácsonyi szünet- re?” Félve mondtam „Igen”.

FETES KATA

T. ÁGOSTON LÁSZLÓ (1942–2017)

PROFÁN IMA

Uram! Én nem csak teli tüdőből, de tel- jes szívből énekeltem a templomodban, hogy „Tebenned bízunk eleitől fogva...” Mert gaz- dagnak teremtetted, Uram. A sok mezítlásba hadiárva közt nekem volt apám, aki az asz- talra tegye a kenyeret, és volt Atyám, aki na- ponta megáldotta azt. Én azt is tudtam, hogy Te vagy, aki napközben vigyázod óvatlan lé- pteimet, s ha leszáll a Nap, megóvod álmatom. Soha nem robbant elhagyott akna a lábam alatt, és a szememet is megóvatta a színes ro- banóceruzáktól, melyeket gonosz kezek szór- tak a kíváncsi gyermekek közé.

Én akkor is hittem Benned, amikor azt mondták, nem vagy, és nem is léteztél soha. A véletlenek titokzatos törvényei alkották meg a világot, és az emberi ész uralkodik mindenek felett. Az emberi ész, mely Téged is megte- remtett. És Te mindent mosolyogva eltűrted, Uram... Nem vitakoztál, nem szálltál perbe, nem süjtöted le bosszúálló karod. Mintha csak azt mondtad volna: „Lássuk, mire mentek nélkülem!”

Láttuk, meg éreztük is a szigereinkben, mire képes a gonosz. És felülvolttunk az égre, ezer sebből vérző testünknek mutogtává, hogy Isten, ha vagy még az Égben, ezt nem tűrheted tovább! Kértünk, hogy adj próznt, paripát, foggyvert, s majd mi véghezvisszük azt, amire rest vagy, Kértünk, könyörögtünk, és Te nem hallgaltad meg az imánkat.

Kértelek, Uram, adj bölcsességet, adj hú szeretőt és igaz barátokat. Ismeretlen, vad vilá- gába küldtél, kinevetted, sárral hajjalgáltak, és kitepték a hajamat. Elárult az asszony, kire felesküdtem, és vele nevetett a jó barát.

Adj akart innom, adj mély dagonyát, hogy ne érezzem legalább a rothadás szagát! – És Te kiütötted kezemből a poharat, és nem hagy- tad átaludnom a viharos éjszakát.

Forró ősz a Jutadombon

Dr. Marossy Endre hadtörténész több mint egy évtizede kutatja az 1956-os forradalom és szabadságjarcutadomni történetét. Idén megjelent kötete nemcsak összegzi az eddig feltárt forrásokot, szak- munkákat, hanem visszaemlékezésekké, interjúk- kal gazdagítja és tisztázza azokat a mítoszokat, amelyk rárakódtak az eseményekre és sokszor nehezi- tik a történészs hivatását. A szerzőnél szíves az a Szent Grál, s minden esetben a források alapján rekonstru- ál, ám amikor bizonytalan, akkor azt sem rejti el az olvasó előtt. A munka az objektivitásra törekvés, a források felhasználása és rendszerezése miatt okkal nevezhető kiváló módszertani útmutatónak is fiatal hadtörténés kutatóknak. Egyes fejezetei ezért talán nehezebben emészthetők lesznek laikus olvasók számára, de nekik a kötet több fejezete, akár a harcok történeteai vagy a szemtanúk, részvevők interjúi kellő mértékben fenntartják majd a figyelmet ahhoz, hogy betekinthessenek ’56 egyik legkulcsikusabb helyé- nekéise cselekményébe, nem is beszélve a kötet mel- lékleletében található képekről, amelyek közel hozzák az egykori szereplőket. Marossy alapossgát jellem, hogy a már általa is többször feldolgozott Mecséri-pó dokumentumait, amely a jutadombi fegyveres harcok fő forrásának tekinthető, ismételten kijegyzetelte.

A könyv címe az egyszerűnek tetsző „Jutadomni történetek” sokkal inkább egy olyan tudományos műfyrást takar, amely minden lényeges „övenha- tos” témát felölel, ami a címben szereplő helyhez köthető. A bevezető után az 1956. október 26-i jutadom- bi harcokkal és a Hodosán Imre vezette kiskunhalasi lövészszereddel ismerkedhet meg az olvasó. Szomorú belegondolni, hogy 1956-ban sajnos magyar kato- ná is végeztek ki teljesen jogszerületlenül fiatalokri magyar felkelőket. A szerző elemli a státárium sza- bályait és bemutatja a kegyetlen döntés hátterét. Szembesülhetünk vele, hogy a kivégzésztől Szűcs István emlékei miképpen kezdtek önálló életre kel- ni, hogyan épültek a forradalom és szabadságharc alatt hallott hírek az emlékeibe. Hogyan lett a há- romból négy, tizenkilenc éves kivégzett, miközben többen valószínűleg ezt megelőzően egy tűzharcbn haltak hősi halál.

Hasonló bonolyultságú kérdés az 1956. november 4-én történtek elemzése is. Ki vagy kik végeztek ki a két egykori ÁVH-s? A periratokból, visszaemléke- zésekből kialakult kép szerint éppen annak a fegy- vereből dördült el a sortűz, aki a forradalom utóí emigrált s szinte nyoman nélkül tűnt el, miközben két mellette álló társát törvénytörő per alapján kivé- gették. Marossy könyvének legnagyobb érdeme, hogy a Jutadomb hősei között bemutat egy efeledett századost, Kliebert Lászlót, aki 1956. november 4-én az esztergomi tüzérszatty közvetlen parancsnoka

A célt nézi és nem az akadályokat

Magas állami kintüntetésben részesült a felvidéki Paulisz Boldizsár

Sok minden foglalkoztatta az utóbbi időben a felvidéki magyarságot, voltak kitünő helyi rendez- vények, felavatták Rieger Tibor Királyfiakarcjának adományozott gyönyörű Magyarok Nagyszassnya szobrát, beindult az Esterházy Akadémia, az MKP kimagaslóan nagy sikerrel zajlottak le a megyei vá- lasztások. Szeptember 16-án pedig olyan lekelemző rendezvényre került sor, amelyre hosszú évtizedek óta várt már-már reménytelenül a család, a törté- néstársadalom és az egész Felvidék lakossága. Vége hazai földre, méltó helyre kerültek gróf Esterhá- zy János felvidéki magyar politikus hamvai. Hogy mindezt megvalósulhatott az alsódoboki vállalkozó, PAULISZ BOLDIZSÁR érdeme. A mindig előre néző, mindenre éleszant ember ugyanis saját birtokán ká- polnát építtetett, amelyben végre, 60 évvel Esterhá- zy János halálát követően hamvai végső nyugalom- ra, hazai földre kerültek, ahogy maga is kívánta. A Szent Kereszt felmagasztalása kápolna megépítésé- nek ötlete még 2013-ban fogalmazódott meg benne, az első követek akkor szenteltek meg, majd megind- ult az építkezés, amelynek befejezése után szeptem- ber 16-án három ország, Magyarország, Szlovákia és Lengyelország püspöke szentelte fel a kápolnát, benne a sziklasírt, amely Esterházy Jánosnak, a prágai moti- li temetőben fellelt földi maradványait rejti.

Paulisz Boldizsár megette azt, amit hatvan évén keresztül senki sem. Nem véletlenül mondta a felszentelés alkalmával Esterházy-Malfatti Aliz, a mártír gróf lánya, hogy ez volt élete legszebb napja. Az alsódoboki vállalkozó ezzel a tétellel is nagyon gondolt és nagyot cselekedett, ahogy már előzőleg is néhányszor. 1995-ben keserűséggel tapasztalta, hogy Zobor- alján negyedszázada nincs magyar tanítási nyelvű középiskola, a vidék magyar fiataljai szlovák isko- lákban tanulnak, ahonnan a legtöbb esetben egye- nes út vezet az identitásvesztéshez, a nemzetiség feladásához. Akkor merészen belevágott egy ma- gyar tanítási nyelvű szakközépiskola alapításába, amelynek első tanárványítója 2000-ben került sor, és máig, ha kis létszámú osztályokkal is, de műkö- dik, kiváló szakembereket adva, nevelve a Felvi- déknek. A magyar nyelven megszerzett szakutadás íránt van érdeklődés, a környék alapiskoláiból ki- került végzősöknek nem kell messzi vidéken, ille- vel szlovák iskolákban tanulniuk.

Paulisz Boldizsárnak mindig szívügye volt a kö- zösségépítés, a szülőföld szeretete, múltunk emlé- keinek tisztelése. Ezt bizonyította amikor Nyitraán az 1921-ben cseh légionáriusok által felrobbantott millenniumi emlékmű darabjait összegyűjtötte, a megtalált turulmadár részét restauráltatta, majd be- építtette az új emlékműbe. Ő azon egyéniségek közé tartozik, akik önzetlenül, elismerést nem várva, akadályokat nem ismerve munkálkodtak és nun-

„Gyermek- és iskolás koromban édesanyam ta- nított rajzolni és festeni. Az ő felügyelése alatt csendtelődhet festettem. Így gyakoroltam a he- lyes proporciók ábrázolását, és megtanultam a fény és az árnyék fontos szerepét a festészetben. Később tanulmányaim, ill. főfoglalkozá- som mellett rajz- és festészeti tanfolyamokon képeztem magamat tovább.

A képeim által sikerül önmagamot kifejez- ni és a külvilággal kapcsolatba lépni. A színek árnyalatai és kombinációi már ki- csi koromban elbűvöltek. Csak úgy fantáziáiból kezdem szinkompozíciókat alkotni.” Múlt évi és idei három kiállítása után rajzai most a Bé- csi Naplóban kerülnek bemutatásra.

Bálint Gergő kisgyerekek korától Asber- ger-szindrómában szenved. Alkotásai a me- rengés játékból született „látomások”, mély- tengeri világ, mikro- és makrokozmoszi színjátékok, amik egészen sajátoságos vonal- vezetéssel vesznek fel alakzatot, anélkül, hogy egészzé állnának össze a lebegő részletek. Minden figura, idom külön-külön élénk, de- rűs színekkel teli világ, amiket tetszés szerint lehet felganyítani vagy lekicsinyíteni, anélkül, hogy bármit is veszítenének eredetiségükből. Mint ahogy alkotójuk, az alkotások is eg- zotikus jelenségek: vonznak, alig lehet ró- luk lennvi a tekintetet, hatalmukba kerítik a szemlélőt.

Válogatásuk egy kivétellel a 2000 óta készült rajzaiból ad izeltető.

<i>Bazsó Ádám</i>
<i>Virraszt (Klastrom)</i>
<i>Vergődik a dobszó</i>
<i>Pánt és csuha lebben</i>
<i>Érvek hada némán</i>
<i>Virraszt a hidegben.</i>

Vásárhelyi Miklós emlékeznek

Vásárhelyi Miklós nevére az újabb kori történe-
szek a többi közt azért emlékeznek, mert 1958-ban
a Nagy Imre-per vádlottjai és kevés túlélői közé tar-
tozott. De hogy ez a rendkívüli személyiség milyen
fontos szerepet játszott a huszadik század kommu-
nista és poszt-kommunista történetében, illetve
az 1989-90-es rendszerváltásban, azt csak ebből
a „beszélgetőkönyvből” tudjuk meg, ami voltaké-
pen Vásárhelyi nagymonológia. Ennek nagyobbik
részét Kozák Gyula, az 1956-os Intézet munkatársa
mondatta vele szalagra még 1987-ben, csak utolsó
fejezetét vette fel Murányi Gábor. A könyvben végig
követhetjük Vásárhelyi életútját, mérlegelhetjük jel-
lemzéseit kortársairól, továbbá számos új adalékkal
gazdagodunk újabb kori történelmünk ismeretében.

Vásárhelyi Fiumében született 1917-ben nagypol-
gári zsidó családban. Ez a tény csak egy szempontból
fontos: a magyar mellett gyorsan megtanult olaszul
és megmaradt olyan olasz rokonsága, amire később
számíthatott. Az első világháború után a család
Debrecenbe költözött, ahol középiskoláit elvégezve
Vásárhelyi mégsem az ottani, hanem a római egye-
temre jelentkezett, ott hallgatott államtudományt.
Ekkorra már katolizált, s mivel a fasiszta Itáliában
nem kérték számon felmenőit, 1936-ban Rómában
kevesebb antiszemitizmust tapasztalt, mint az akko-
ri Magyarországon.

Miután visszatért Rómából, Vásárhelyi Benkő
Károly nevű barátja hatására bekapcsolódott a
baloldali mozgalmakba, s a (kommunista befolyás
alatt álló) debreceni értelmiségi csoport hamarosan
részé lett a Márciusi Frontnak. Ennek csoport-
nak kiemelkedő alakjai Losonczy Géza és Szilágyi
József voltak, akiknek gondolkodását „nemzetibb”
orientáció jellemezte, mint budapesti elvtársaikét.
Ezért minősült a fiatal Vásárhelyi Miklós „frakció-
zónak” (értsd: Moszkva szempontjából nem telje-
sen megbízhatónak), s ez volt az oka, hogy 1945
után nem a belügyben, vagy a pártapparátusban,
hanem csak újságíróként, a Szabad Nép szerkesztő-
ségében alkalmazták.

1946-ban Vásárhelyi a párizsi béketárgyalásokról
tudósított. Itt ismerte meg Gerő Ernőt, Rákosi után
a kommunista pártvezetés második emberét. Gerő
gazdasági szakemberként és politikusként Vásárhe-

lyi szerint valós magyar érdekeket képviselt a béke-
tárgyalásokon. Gerő maga rokonszenvesnek találta
a több nyelven beszélő Vásárhelyit és abban, hogy a
Rajk-ügy után nem tartóztatták őt le, biztosan része
volt Gerőnek, aki „vigyázott a kádereire”.

Nem mintha Vásárhelyi az ún. koalíciós korszak-
ban nem írt volna olyanokat, amiket később szé-
gyell. Idézzük: „rémes dolgokat írtam Pócspertről
és mindarról, ami ott történt”. Beismeri, hogy ször-
nyű állapotokat talált Pócspertriben, miután lement
a helyszínre, ahol az ÁVÓ iszonyatos veréssel val-
latta a rendőrgyilkossággal vádolt helyi plébánost.
Viszont a Rajk-ügy után minden párhússége ellenére
rettenni kezdett a saját pártjától. Olyannyira, hogy
állandó szorongását 1953-ig még a saját feleségével
sem tudta megosztani, s óriási megkönnyebbülést
jelentett számára, amikor ezt 1953-ban már megte-
hette. „Megvilágosodása” közvetlenül Sztálin halála
után történt, amikor kiderült, hogy a Szovjetunió-
ban rehabilitálják a diktátor megölési kísérletével
vádolt (többségükben zsidó) orvosokat. Ez néhány
hónappal azelőtt volt, hogy Nagy Imre meghirdette
az ún. „júniusi út”-nak nevezett reformprogramját.
A moszkvai rehabilitáció Vásárhelyinek visszame-
nőleg megkérdőjelezte az összes korábbi kirakat-
pert, azt bizonyította, hogy a titkosrendőrség ezeket
manipulálta, semmibe véve az igazságot és a jogál-
lamiságot. Ettől a perctől, illetve Nagy Imre prog-
rambeszédétől kezdve Vásárhelyi mindent megtett
a szovjet modellre épülő magyar egypártrendszer
békés megreformálásáért.

Az 1953–56 közötti évek történetét Vásárhelyi
Miklós nagyon színesen és érdekfeszítően mondja
el. Meglep a tény, hogy miután Rákosit a szovjetek
1956 júliusában menesztették, az állítólagos „Nagy
Imre-csoport” októberig passzív maradt, párttel-
len összeesküvésről szó sem volt. Arra számítottak,
a desztalinizáció végül Nagy Imre visszatéréséhez
vezet és még Rajk László október 6-i újrateremtése és
az azzal járó néma tömegtüntetés sem ébresztette rá
őket arra, hogy az események felgyorsultak és alul-
ról jövő akcióra lehet számítani. Nem vették komo-
lyan az egyetemisták mozgolódását és követeléseit,
amik végül az október 23-i lengyelbarát tömegtü-
ntetéshez vezettek.

Ezt a lengyelek melletti, de gyökeres hazai refor-
mokat követelő tüntetést Nagy Imre kifejezetten
ellenezte (161 o.) Bár sikerült őt rábeszélni a Parla-
ment-téri beszédre, sem ez, sem gyors miniszterel-
nöki kinevezése nem volt elég ahhoz, hogy az em-
bereket megnyugtassa, mert a gyors szovjet katonai
beavatkozás ezt teljesen érvénytelenítette. Vásár-
helyi elmondja, mennyire kétségbeestek Nagy Imre
barátai és elkötelezett támogatói, amikor úgy látták,
az új miniszterelnök Gerőék csapdájába esett, ami-
ből napokig nem tudott szabadulni. Annál nagyobb
volt öröme október 28-án, amikor Nagy Imre hatá-
rozottan a népfelkelés, a forradalom oldalára állt.
1956. november 1-jén Vásárhelyi Nagy Imre sajtó-
főnöke lett, de három nappal később, a második
szovjet beavatkozás után a jugoszláv katonai attasé
lakására menekült, míg családja Nagy Imréekkel
együtt a jugoszláv követségen keresett menedéket.
(Ezért az epizódért is szégyellte magát később Vásár-
helyi, mondván: akkor csak a saját bőrére gondolt.)
Később csatlakozott családjához, velük együtt őt is
Romániába internálták.

Az 56-ot követő megtorlást Vásárhelyi részletesen
ismerteti. Fizikai bántalmazás őt nem érte, de telje-
sen elképedt, amikor kezébe adták a Nagy Imre per
vádiratát, „hihetetlen hazugságáradatról és telje-
sen képtelen koncepcióról” beszél ezzel kapcsolatban.
A tárgyaláson a védelemnek nem lehettek tanúi. Loson-
czy Géza korábban megölték a börtönben, Szilágyi
Józsefet külön kivégezték, így „csak” Nagy Imrét,
Maléert és Gimes Miklóst ítéltethette halálra a legitimi-
tása miatt rettegő Kádár János. Vásárhelyi megjegyzi,
hogy ettől a bíróságtól Nagy Imre nem kért kegyel-
met. Ő maga öt év börtönbüntetést kapott, de koráb-
ban szabadult amnesztiával. Érdekes, amit különbö-
ző elítéltek társainak viselkedéséről mond – legjobban
Bibó Istvánnal barátkozott össze a börtönben.

Szabadulása után Vásárhelyi Miklós sokáig nem
tudott megfelelő munkakörben elhelyezkedni, vé-
gül engedélyezték, hogy az Irodalomtudományi
Intézet felvegye. Második karrierje azonban akkor
kezdődött, amikor 1987-ben többedmagával meg-
alakította a Történelmi Igazságtételi Bizottságot, a
békés rendszerváltás egyik fő előmozdítóját. A bi-
zottságnak sikerült kivívnia Nagy Imre és a forra-

dalom áldozatainak ünnepélyes újratemetését 1989
júniusában – itt (Vásárhelyi javaslatára) felolvasták
az 1956 után összes kivégzett névsorát.

Időközben (már 1984-től!) Vásárhelyi elvállalta
a magyarországi Soros Alapítvány igazgatói tisztsé-
gét, ugyancsak az ő, illetve Litván György javaslatára
adott később óriási összeget Soros György a Central
European University létrehozására. (Csak emlékez-
tül: ezidőtájt Soros pénzből kapott Szájer József, Né-
meth Zsolt és Orbán Viktor oxfordi ösztöndíjat). Ami
a politikai szerepvállalást illeti, Vásárhelyi Miklós a
Szabad Demokraták képviselőjeként jutott be a par-
lamentbe 1990-ben, ott főleg a külügyi bizottságban
dolgozott, de utólag sajnálta a képviselőséggel járó
„időpocsékolást”.

Köszönet illeti a Balassi kiadót a könyv megie-
lentetéséért. Bár a Szabad Tér kiadó még 1989-ban
kiadott egy interjú-kötetet Vásárhelyivel, ez az új
könyv hasznos olvasmány lehet egy újabb olvasó-
közönségnek. Nem hagyhatunk azonban el egy kriti-
kai észrevételt: nagyon hiányoznak a könyvből a ma-
gyarazó jegyzetek, a nevek sokaságát nehéz fejben
tartani, alig lehet beazonosítani.

GÖMÖRI GYÖRGY

**Kozák Gyula: Kész a leltár. Vásárhelyi Miklós. Balassi
kiadó. Budapest, 336 oldal és index.**

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és
Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.kozpontiszovetseg.at
www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:

Zentralverband Ungarischer Vereine u.

Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/1/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodzsóni István (Szabadka), Borbándi Gyula †
(Budapest), Czellar Judit (Genf), Duray Miklós
(Pozsony), Gömöri György (London), Kovács Ist-
ván (Budapest), Kovácsné Németh Mária (Győr),
Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest),
K. Lengyel Zsolt (München), Papp László (New
York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás
(London), Szakály Sándor (Budapest), Zakar Péter
(Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János,
Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János,
Martos Péter, Radics Éva, Rumpler Diána, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der
oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010
Wien, Graben 21.

IBAN: AT57201100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 15,- Euro,
Magyarországon 3500,- Ft, Nyugat-Európában 20,-
Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,-
Euronak megfelelő összeg, Szlovákiában egyes számok
eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew Rekey, 3996 Oakmore Rd.

Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San
Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland,
CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956,
Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Kónya Melinda. Boerhaaveplein 124.
2343 LX Oegstgeest, 00-31-71-514287.

E-mail: melindakonya@hetnet.nl

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W.
2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotade Kft., H-1656, P. O. B. 126,
H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB
Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ring-
strasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220
Genève, e-mail: czellarjud@hotmail.com, 0227970854 –
Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compte: 12-165459-6

Svédországban: Szöllösi Antal, S-127 24 Skärholmen,
Box 176. PlusGiro Nr.: 756987-4.

Szlovákiában: Benyák Mária,

e-mail: mariabenyak@gmail.com

Bankszámla: SK6709000000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelölt cikkekért szerzőik felelnek
és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét.
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Bt.

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.

Kereshető/keresendő-e az Idő?

Egyenes út vezetette-e az 1989-es majd mindenkit
meglepő fordulathoz, amelynek nem sejtett előzmé-
nyei, csak utólag megvilágosodó előjelei szembesül-
nek egy formailag talán életírásnak (és nem a szó
szokványos értelmében életrajznak, az emlékirat bi-
zonyos vonásait is hordozó személyiség-történettel).
E gondolat támadhat, miközben a Kecskeméti évti-
zedek óta megjelenő FORRÁS című, önmeghatározása
szerint szépirodalmat, szociográfiát és művészetet
közvetítő – igen színvonalas – folyóirat főszerkesztő-
jének krónikás beszámolóját forgatjuk. Melyben nem-
csak számot ad életforma-váltásáról, hanem önnön
pályáját mintegy a kutatás, a földérintés, az értelmezés
tárgyának tekintve konfrontálja a nagyobb térben
történetekkel.

Ehhez segítségül hívja a „szakirodalmat”: szép-
irodalmat, szociográfiát és művészetet; súllyal a tör-
ténétírást is. Főleg olyan műveket, amelyek tágabb
perspektívában tekintenek vissza az elmúlt évek
eseményeire, hol elemző módszerrel mutatván ki a
régiz rezsím hajszálrepedéseit, majd szemmel látha-
tó töréseit, hol adatokkal igazolják, hogy nemcsak
a „felszín fecseg”-ett, hanem a mélyben olyan törté-
nések játszódtak le, amelyek szinte szükségszerűvé
tették (amennyiben a világpolitikai események nyomán
erre lehetőség nyílik) a váltást. Amely természetesen
nem úgy zajlott, ahogyan néhányan merészen
elképelték, és amely önmagában nem jelentett
főlszabadulást, legföljebb megszabadulást.

Visszatekintve egy folyamatot igyekszik Füzi
László rekonstruálni, amelynek, legalábbis egy szeg-
mensének olykor akaratlanul részese lett; olyan
élettörténetet vázol föl, amely éppen nem rendkí-
vüliséggel, de nem is merő átlagosságával kelt(het)
figyelmet. Korántsem az események középpontjába
került szellemi ember gondolkodástörténete bom-
lik ki előttünk, hanem egy város szellemiségét fo-
kozatosan átérző, főszerkesztőként a maga módján
egyszerre szolgálja és formálja igyekvő értelmiségi
pályája alakulását kapjuk. Olyan pályát, amelyben
a hétköznapi próza eseményei (az alberlet-keresés,
a régész-feleség álláskeresése, a hétköznapi meg-
élhetés stb.) már csak annak okából sem mellékes
tényezői az értelmiségi pályára vetettekének, mi-
vel egy életvilág fokozatos szerveződésébe enged
betekintést, olyanokéba, akik egy új helyre vetőd-
ve, adott esetben előbb Egerbe, egy középiskolába,
utóbb Petőfi Sándor „hírös város”-ába, arról számot
adván, miféle lehetőségek várták az egyetemről ki-
kerülő, gondolkodó, tenni vágyó fiatalokat, akitől

joggal lehetett remélni, hogy a humán értelmiség új
nemzedékeként képviselik a művelődés eszményét,
a „kiművelt emberfő”-k világát.

Olyan életírásba lapozhatunk bele, amely szívós,
fárasztó, küzdelmes utat vázol föl, nem egyszer két-
ségekkel, másszor az értelmes munka bizonyosságá-
val. Az a személyiség, aki egy szűkebb közösség elé
áll (nevezük ezt Kecskemét kulturális életének), s
aki arra kapott megbízást, hogy a magyar irodalmi
„folyóirat-kultúra” egyik – fontos – posztján helyt
álljon, annak kötelessége, hogy tájékozódjék, meg-
bízható, sokoldalú információkat szerezzen, tudja,
mi történik szűkebb és tágabb világában. Visszafelé
haladva a történetben, amelyről csak utólag tudható,
hogy maga volt a történelem, Füzi László nyomozás-
ba kezd, emlékezik, de emlékezetét a szakmunkákkal,
olvasmányjaival, az egykorvoltak földézésével álla-
ndóan ellenőrzi. Arra kell döbbsennie, másképpen élte
meg az eseményeket, mint ahogy az a jelenben mások
elbeszéléseiben megjelenik, amiképpen megjelení-
thető; a múlt eseményei mindig eltérő fénytörésben
látszanak, mint a megtörténéskor (vagy meg nem tör-
ténés) látszóttak (vagy nem látszóttak).

Ami bizonyos: az életforma-váltás. Az előző kötet-
ben is, a *Kötések, szakadások* hármaskönyvében, de
itt is az otthontól, a paraszti létformából való kilépést
is kommentálja, mellőzve az avangárd vagy a nosz-
talgia szölamát. Ez a visszafogottság, nem az itélke-
zés, hanem a megértés vágya vezeti. S noha irodalmi
kapcsolatok, találkozások természetesen szöbe
kerülnek, mindig a művek, az országos események,
olykor a helyi történések vannak a középpontban.
Természetesen sokat tudunk meg a szerzőről, ha úgy
tetszik, magánéletéről (mint kényszerűt arra, hogy
széreny fizetését pótolandó másodállást vállaljon),
még ilyen esetben is elemzendő alanyként, tárgyként
„esettanulmány”-ként áll előttünk, a kitarulkozást, a
rousseau-i „vallomás”-os előadás elkerüli. Már csak
azért is, mert azok a szerzők, akik iránt elköteleztsé-
get érez, részint „alkat”-uknál fogva jelentenek sokat
számára (ilyen Németh László), részint helyzetlemző
esszéikkel vonzzák érdeklődését (mint Vekerdi László
és Sándor Iván, akitől a kötet mottója is származik:
„Hosszú az út az emlékeztől a felejtésig, még hosz-
szabb a felejtéstől az emlékezésig”), s még a *Forrás-
ban* sűrűn szereplő, hatalmas életmű sokféleségét lét-
rehozó, „besorolhatatlan” Tandori Dezsővel is meg-
leli a közös gondolkodás elemeit, nem kevésbé az élettör-
ténétét történelmi létté költőiesítő Faludy Györgyhöz
is jelentékeny munkatársi kapcsolat fűzte.

FRIED ISTVÁN

Füzi László: *Az idő keresése, Kalligram, Budapest, 2017.*
474. oldal, 3990 Ft.